

[Lenger]

ske væsentligt enkeltskridt. For det andet vil en fangeløn afgørende forbedre fangens muligheder for at fungere i samfundet, når han løslades.

Mange fanger løslades i dag til en stor gæld, arbejdsløshed og en familie, der er gået i opløsning under fængselsopholdet. De er ikke dagpengeberettigede, og deres sparsomme løsladelsespenge modregnes – ofte med urette – helt eller delvis i eventuel bistandshjælp. Disse omstændigheder giver de dårligst tænkelige muligheder for at undgå nye lovovertrædelser, og derfor er der heller ingen grund til at undre sig over den høje recidivprocent.

Indførelse af fangeløn vil efter forslagsstillernes opfattelse give den enkelte fange bedre muligheder for at bevare sin selvrespekt under fængselsopholdet, og han vil have bedre muligheder for at klare sig efter løsladelsen – både på det personlige og på det økonomiske plan.

Jeg skal derfor anbefale en velvillig behandling af beslutningsforslaget og i øvrigt henvise til de uddybende bemærkninger, som ledsager forslaget.

Den første sag på dagsordenen var:

1) *Forespørgsel nr. F 11:*

Forespørgsel til industriministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om offentliggørelse af monopoldirektoratets to redegørelser om henholdsvis gødnings- og isoleringsmarkedet?«

Af Anne Grete Holmsgård (VS) og Alice Faber (SF).

(Forespørgslen anmeldt 2/11 84. Fremme af forespørgslen vedtaget 13/11 84).

Begrundelse

Anne Grete Holmsgård (VS):

Når vi har taget initiativ til denne forespørgsel, skyldes det, at vi ønsker at forhindre, at industriministerens beslutning om hemmeligholdelse af monopoltilsynets to redegørelser om henholdsvis gødnings- og isoleringsmarkedet kommer til at stå ved magt. Vi mener, det har meget vidtgående konsekvenser, hvis denne beslutning kommer til at stå ved magt.

For det første betyder det naturligvis, at de to redegørelser overhovedet ikke kommer frem til offentligheden og dermed heller ikke bidrager til at sikre den fri konkurrence, hvilket er en hovedopgave for monopoltilsynet.

Det andet, der vil ske, er, at monopoltilsynets redegørelsesarbejde i det hele taget vil blive totalt ødelagt. Ministerens indgreb er klart et indgreb over for offentlighedsbestemmelserne i loven og vil have vidtrækkende konsekvenser. Det mener vi ikke mindst er beklageligt, fordi monopolloven i forvejen har meget svage direkte indgrebsmuligheder, og fordi offentlighedsbestemmelserne derfor er noget af det vigtigste og også er en grundpille i monopolloven, hvis man skal sikre et forbrugerhensyn, lige meget om vi taler om husmødre eller landmænd eller andre, og hvis man skal sikre i det mindste et bidrag til den fri konkurrence.

Det kan ganske enkelt ikke være rimeligt, og meningen med denne forespørgsel er derfor helt klart at få sikret offentliggørelsen af de to rapporter og dermed få lagt fast, at den beslutning, folketinget vedtog i 1979 om at styrke redegørelsesarbejdet og om at styrke brancheundersøgelserne, skal fortsætte i sit hidtidige omfang som et minimum.

Besvarelse

Industriministeren (Stetter):

Jeg har som ankeinstans truffet to konkrete afgørelser, som går ud på, at to af monopoldirektoratet udarbejdede redegørelser om henholdsvis kunstgødnings- og varmeisoleringsmaterialeindustrien ikke skal offentliggøres.

Baggrunden for min afgørelse er, at redegørelserne indeholder en sammenstilling af specificerede oplysninger om henholdsvis Superfos' og Rockwools kapital- og indtægtsforhold, produktionsomkostninger og salgspriser, rabatter, kreditvilkår og kunde grupper m.v.

Redegørelserne indeholder tillige en meget udførlig kortlægning af de omhandlede marketers struktur, afsætningskanaler og afsætningsmuligheder. Der er tale om markeder, hvor der er en betydelig international konkurrence, stor overkapacitet og udenlandske konkurrenter med en anelig kapitalstyrke. Frigivelse af de ovennævnte oplysninger vil

[Industriministeren]

være værdifuld for de udenlandske konkurrenter og vil få negativ virkning for danske virksomheders konkurrenceevne. Det er svar på fru Anne Grete Holmsgårds motivering for denne forespørgsel. Tværtimod vil man begrænse den fri konkurrence, hvis man offentliggør disse rapporter, idet vi ikke kan komme efter de udenlandske konkurrenter, som opererer på det danske marked. Det eneste, vi kan få oplyst, er Superfos' forhold, og de vil blive svækket ved en sådan offentliggørelse, og dermed vil de øvrige konkurrenter på markedet få frie muligheder. Jeg har altså i denne situation ikke fundet redegørelserne egnede til offentliggørelse.

Min afgørelse er i overensstemmelse med forudsætningerne for monopolloven, således som disse har fundet udtryk i trustkommissionens 3. betænkning, hvori kommissionen netop anfører, at særlige forhold i visse tilfælde kan tale imod en offentliggørelse, f.eks. hvis de pågældende virksomheder konkurrerer med udenlandske virksomheder og offentliggørelsen ikke kan ske i en sådan form, at man undgår at give oplysninger om de enkelte danske virksomheders konkurrenceevne.

Jeg vil pointere, at det forhold, at redegørelserne ikke bliver offentliggjort, ikke ændrer noget ved monopoltilsynets mulighed for at føre kontrol med virksomhedernes prisfastsættelse eller forretningsvilkår i øvrigt. Monopolrådet har modtaget de omhandlede redegørelser, og rådet må på baggrund af det i redegørelserne anførte i givet fald tage stilling til, om der er tale om urimelige priser eller forretningsvilkår, og i bekræftende fald gribe ind over for dette.

Som monopolloven er affattet i dag, er jeg rekursmyndighed. Som det er folketinget bekendt, har jeg fremsat lovforslag nr. L 5, som medfører, at afgørelse om, hvorledes offentliggørelse af monopoltilsynets undersøgelser kan ske, i fremtiden alene kan træffes af monopolrådet, ligesom kompetencen til at behandle klager herover overføres fra industriministeren til monopolanknævnet. Lovforslaget, som er en genfremsættelse af lovforslag nr. L 186, der blev fremsat i forrige samling, har baggrund i den af folketinget den 14. april 1983 vedtagne dagsorden i forbindelse med forespørgsel nr. F 23.

Jeg vil afslutningsvis anføre, at jeg finder, at det vil være at stille danske virksomheder

urimelig dårligt i konkurrencen med udenlandske virksomheder, såfremt de omhandlede redegørelser blev offentliggjort. Dette vil have en negativ virkning på de danske virksomheders konkurrenceevne og herunder også på beskæftigelsen. De hensyn, der ønskes tilgodeset ved offentliggørelse af redegørelser om monopolprægede erhvervsgrøner, må nødvendigvis afvejes over for hensynet til at bevare dansk industris konkurrenceevne og beskæftigelse. Dette forhold var som allerede nævnt overvejet og fremhævet af trustkommissionen i dens betænkning fra 1953. Spørgsmålet om, hvilke oplysninger der bør kunne medtages i sådanne redegørelser fra monopoltilsynet, er yderligere aktualiseret af den betydelige internationalisering af samhandelen, der har fundet sted. Den stadig stigende internationale samhandel har også medført væsentlige ændringer i markeds- og konkurrencestrukturen, siden den nuværende monopollov blev gennemført i 1955. Disse forhold har i øvrigt ikke mindst betydning for, hvorledes monopolloven ud over redegørelsesvirksomheden skal administreres.

En lovgivning, der som monopolloven har til formål gennem offentligt tilsyn med monopol- og konkurrencebegrænsninger at forhindre urimelige priser og forretningsbetingelser samt at sikre de bedst mulige vilkår for den fri erhvervsudøvelse, må betragtes som et centralt led i dansk erhvervslovgivning. Der er sket væsentlige ændringer, siden monopolloven blev vedtaget i 1955, og dette taler for at overveje, om disse ændringer også skulle finde udtryk i ændringer i monopolloven.

Monopolloven blev i 1955 gennemført med et meget betydeligt flertal i folketinget. Det er vigtigt, at erhvervslivet på kort sigt, men også i sin langsigtede planlægning kan tilrette virksomheden i overensstemmelse med lovens formål og indhold. Dette forudsætter, at monopolloven kun ændres, når der er et virkeligt behov herfor, og det er i denne forbindelse meget ønskværdigt, at ændringerne gennemføres med bred tilslutning her i folketinget og efter grundige overvejelser.

Forhandling

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg har allerede sagt, at jeg mener, det er principielt meget vigtigt, at de to redegørel-

[Anne Grete Holmsgård]

ser, som ministeren nu har besluttet at hemmeligholde, ikke forbliver hemmeligholdte, men at folketinget her i dag tager beslutning om, at de skal offentliggøres, og dermed klart siger, at det flertal, der i 1979 eksisterede for, at der skulle foretages omfattende brancheanalyser, og at dette skulle være en væsentlig del af monopoltilsynets arbejde, stadig væk er til stede, og at man får sikret den fremtidige redegørelsesvirksomhed. Men det er så sandelig også vigtigt, at vi får klarlagt, at der er et flertal for, at monopolloven stadig væk hviler på det helt fundamentale princip, der hedder offentlighedsprincippet. Det er jo ikke noget tilfældigt, ligegyldigt princip. Det er simpelt hen en af grundpillerne i hele monopoltilsynets arbejde.

Som jeg sagde, er mulighederne for direkte indgreb meget ringe, og de to muligheder, monopoltilsynet har, er for det første at komme med brancheundersøgelser og i det hele taget med oplysninger, som kan sikre offentlighed omkring struktur- og brancheforholdene, specielt inden for områder af stor væsentlighed og da især inden for områder, hvor der er tale om en stor koncentration, og således sikre forbrugeren et indblik i markedets forhold. Den anden mulighed, monopoltilsynet har, er registrering af forskellige typer særaftaler mellem virksomhederne, hvor monopoltilsynet kan registrere det. Det er faktisk de hovedinstrumenter, man overhovedet har i monopolloven, og derfor er det ikke ligegyldigt, om man nu går hen og via en administrativ afgørelse i virkeligheden ændrer et af fundamenterne i monopolloven, nemlig offentlighedsprincippet. Det er det, ministeren allerede har gjort, og derfor er det vigtigt, at folketinget siger til ham: det går ganske enkelt ikke.

Det, ministeren har gjort, er jo ikke engang at gå ind i en konkret vurdering af enkelte oplysninger i redegørelserne. Nej, ministeren har ganske klart sagt: jeg hemmeligholder begge rapporterne, fordi jeg ønsker at tvinge folketinget til at tage stilling til, om det stadig ønsker den redegørelsesvirksomhed, som blev besluttet i 1979. Det er ikke nogen administrativ afgørelse om, hvorvidt den ene eller den anden bestemmelse forholder sig til fortrolighedsbestemmelserne i loven eller ej. Nej, det er en klar politisk udtalelse, en klar politisk beslutning om, at han som minister vil tvinge folketinget til at tage

stilling til, om det ønsker, at loven skal varetages sådan, som det har været beskrevet hidtil.

Den type beslutninger har ministeren ingen som helst beføjelse til ifølge monopolloven. Det er ikke muligt ifølge monopolloven at gå ind og strege så fundamentalt i redegørelser som det, ministeren har gjort her. Han har simpelt hen fjernet hver eneste oplysning i de to redegørelser. Det er ganske enkelt ulovligt at gøre det.

Det, ministeren skal gøre som ankeinstans, er, at han skal tage stilling til, om de klager, som forskellige erhvervsvirksomheder kommer med, er berettigede i forhold til fortrolighedsbestemmelserne i loven, og de er i virkeligheden temmelig snævre. Men det er jo faktisk ikke det, ministeren har gjort, for det, han har sagt i sin beslutning, er, at selskabets kapital- og indtægtsforhold, produktionsudgifter, salgspriser, rabatter, kreditvilkår, kundegrupper m.v. ikke skal offentliggøres. Han mener ikke, at disse oplysninger skal offentliggøres. Ministeren mener, at det er uønskeligt med sammenstillingen, som han siger, af oplysningerne, og at det vil skade virksomhederne over for det udenlandske marked. Ja men dette her handler jo ikke om ministerens personlige politiske vurdering af monopolloven. Den har han sin fulde ret til at komme med, på et hvilket som helst tidspunkt han ønsker det, men det giver ham ikke ret til at foretage et administrativt indgreb, der følger hans egne, personlige politiske overbevisninger. Administrative indgreb skal følge loven og lovens bogstav og fortolkningsmulighederne i loven, men ikke noget som helst andet.

Det mener jeg i sig selv er ret katastrofalt.

Lad os så se på selve redegørelserne. Erhvervsudvalgets medlemmer har jo haft mulighed for at gennemlæse redegørelserne, og vi har også efter en del trakasserier, må jeg sige, fået mulighed for at gennemlæse korrespondancen mellem monopoltilsynet og de to klagende virksomheder, nemlig Superfos og Rockwool, under fortrolighed. Den korrespondance mener jeg er vigtig, for det er i den, man kan se, hvordan monopoltilsynet har taget stilling til de meget omfattende klager, som er blevet fremført. Efter gennemlæsningen af dette må jeg sige, at der overhovedet ikke står noget i nogen af de rapporter, som har en sådan karakter, at der ikke tidli-

[Anne Grete Holmsgård]

gere har været tale om offentliggørelse. Jeg forstår fuldt ud, at monopoltilsynet ikke har villet bøje sig og har sagt, at det mener, at de to redegørelser skal offentliggøres. Det eneste punkt, hvor det har bøjet sig, har været på nogle fuldstændig inferiøre detaljer, som det har ændret i samarbejde med de to virksomheder, der klager.

I denne forbindelse synes jeg i øvrigt også, man lige skal bemærke, at det jo ikke er alle på isoleringsmarkedet og gødningmarkedet, der klager. Det er faktisk kun de to virksomheder, der har klaget. DLG's direktør, Bent Hansen, har udtalt, at han mener, at gødningsrapporten skal offentliggøres, og at den er vigtig for, at kunderne, dvs. landmændene, kan få indblik i forholdene på markedet og kan få nogle muligheder for i det mindste at fremme den fri konkurrence en lille smule.

Men så tilbage til ministerens holdning. Hvordan er det med de fortrolige oplysninger? Ja, her synes jeg der er to punkter, der er vigtige. Ministeren har for det første erkendt, at rapporterne ikke indeholder produktionsmæssige hemmeligheder eller tekniske hemmeligheder. Det er det, monopolloven taler om. Sådanne typer af oplysninger er der ikke i de to rapporter.

Det andet, ministeren har erkendt i et svar til udvalget, er, at der i de to rapporter ikke er typer af oplysninger, som ikke tidligere har været offentliggjort i redegørelser. Det handler om de to redegørelser fra 1982, nemlig redegørelsen om korn- og foderstofbranchen og redegørelsen om engroshandelen med dagligvarer. Man har oven i købet i den første af dem brugt Superfos' egne regnskabstal. Det har været fuldt offentliggjort, og nu kommer Superfos så i anden omgang og brokker sig og siger, at der ikke er belæg i loven, og at man ikke ønsker disse regnskabstal offentliggjort. Men en del af dem har jo rent faktisk været offentliggjort – altså ud over det, som de sender os med posten hvert år, når de aflægger deres regnskaber. Der er med andre ord klare administrative retningslinjer, der betyder, at den type af oplysninger tidligere har været offentliggjort og naturligvis fortsat kan offentliggøres.

Der er da ingen tvivl om, at de to klagen- de virksomheder i denne sag ikke har siddet og pillet specielt i lovgivningens bestemmelser om fortrolighed. De har ræsonneret sådan: vi håber, at der med en konservativ in-

dustriminister nu er en mulighed for at få standset denne her redegørelsesvirksomhed overhovedet. Og så fremfører de nogle fuldstændig generelle synspunkter om, at det vil skade dem over for udenlandske konkurrenter, hvis disse oplysninger kommer frem. Ja, det er da klart, at udenlandske konkurrenter også kan have en interesse i det, men hvis man ønsker et offentlighedsprincip i monopolloven, hvis man ønsker en fri konkurrence, hvis man ønsker at sikre et forbrugerhensyn, lige meget hvad det er for en gruppe forbrugere – her taler vi altså om landmændene – så må man simpelt hen have dette offentlighedshensyn.

I øvrigt er det ikke korrekt, som ministeren sagde heroppe, at man ikke kan få nogen oplysninger om de udenlandske virksomheder. I den udstrækning de er på det danske marked, kan man da få oplysninger om deres rabat- og bonusforhold osv. Det, der blev sagt, er fuldstændig ukorrekt.

En anden ting, der er ukorrekt, er, at det skulle skyldes hensynet til den udenlandske konkurrence. Ja men vi snakker jo også om isoleringsredgørelsen. Her er der ingen udenlandske konkurrence. Hvordan kan den udenlandske konkurrence overhovedet udgøre et argument for, at man skal hemmeligholde på dette her område?

Jeg mener, det vil være temmelig katastrofalt, hvis man accepterer denne fremgangsmåde fra ministerens side, for konsekvensen vil være, at man totalt underminerer brancheredegørelserne. Det er meget godt, at ministeren står heroppe og siger, at det overhovedet ingen som helst virkning har for fremtidige redegørelsesarbejder. Selvfølgelig har det det. Ministeren har selv sagt, at dette her er et spørgsmål om, at han politisk prøver at presse folketinget til at tage stilling ved at hemmeligholde det. Det har klart konsekvenser med hensyn til disse to brancher, hvor der ikke kommer nogen oplysninger frem, men det har selvfølgelig også betydning for det fremtidige arbejde. For det første fordi det betyder, at det vil være fuldstændig ørkesløst for monopoltilsynet overhovedet at gå i gang med redegørelserne, når man ved, at det hele bare over én kam bliver erkendt som oplysninger, der skal hemmeligholdes. For det andet har ministeren jo fremsat et lovforslag, som han måske kan få flertal for, og som betyder, at det hele skal ind under

[Anne Grete Holmsgård]

monopolankenævnet, og så ved vi godt, at disse redegørelser simpelt hen ikke kommer.

Jeg synes, det er vigtigt, og jeg vil specielt gerne sige det til de radikale – som jo ellers mange gange er vores partnere, når vi skal sikre forbrugerhensyn, og når vi skal sikre offentlighed – at de også i denne situation skal stå fast på de udtalelser, de er kommet med i løbet af sommeren, bl.a. hr. Bernhard Baunsgaards udtalelser i TV-udsendelsen den 16. august i år, hvor han i flere omgange sagde: jeg ønsker, og vi ønsker, at disse rapporter skal offentliggøres i deres fulde ordlyd.

Tove Lindbo Larsen (S):

Så står vi her igen og skal diskutere spørgsmålet om offentliggørelse af rapporter udarbejdet af monopoltilsynet, fordi ministeren efter vor opfattelse har truffet en forkert beslutning.

Samtidig behandler vi i udvalget et lovfor-slag fra regeringen om en ændring af monopolloven, hvor ministeren og politikerne sættes fuldstændigt ud af spillet. Alt overlades til monopolarådet, både beslutning om udarbejdelse af rapporter, rapporternes indhold og i givet fald rapporternes offentliggørelse. Ankeinstansen ønskes flyttet fra ministeren til monopolankenævnet, og det er en sag, som vi diskuterer andetsteds, men jeg synes, at det er meget godt at have den i bagehovedet i forbindelse med diskussionen om offentliggørelsen i dag.

Det er min vurdering, at to meget store virksomheder med meget store markedsandele i en årrække har udnyttet deres dominerende stilling til at opnå en forrentning af kapitalen, der ligger langt over det normale.

Diskussionen om offentliggørelsen har været meget omfattende. Diskussionsdeltagerne har været meget forskellige, idet det drejer sig såvel om store firmaer som om politikere, om små og store sammenslutninger og naturligvis om de berørte parter selv. Diskussionen har også i høj grad gået på, om man vil skade dansk produktion ved at offentliggøre disse rapporter. Yderligere har vi i dag i Aktuelt en kronik, og jeg kan da sige, at indholdet af den kronik svarer til de holdninger, som jeg tidligere har givet udtryk for og også vil give udtryk for i dag, og det er naturligvis tilfredsstillende.

Jeg synes imidlertid, som jeg også har sagt det mange gange tidligere, at når monopoltilsynet udarbejder disse rapporter, er det på baggrund af ønsket om at leve op til monopolloven, dens ånd og bogstav. Når monopoltilsynet har besluttet at foretage disse undersøgelser, og når man har diskuteret resultatet af undersøgelserne med de pågældende og gang på gang har tilpasset sig deres synspunkter, så mener jeg, at der er belæg for en offentliggørelse af dem. Dertil kommer, at de oplysninger, som vi har fået i udvalget, siger, at indholdet i disse rapporter ikke adskiller sig fra tidligere, så vi mener, at der her er endnu en grund til at gøre rapporterne tilgængelige for offentligheden.

Det er også vores opfattelse efter at have stiftet bekendtskab med rapporterne, at de ikke vil være ødelæggende for det danske marked, og at de ikke vil sætte firmaerne i en anderledes situation, end andre firmaer er det. Offentliggørelsen af rapporterne er nemlig kun en del af virkeligheden. Én ting er en analyse af markedet, en anden ting er oplysning om priserne, som man jo kan få i monopoltilsynet, men noget tredje er den rabatpolitik, der faktisk undergraver de oplysninger om priserne, der er tilgængelige i monopoltilsynet. I virkeligheden fører man jo en politik på rabatter og ikke på prislistes. Rabatterne skal kun oplyses til monopoltilsynet og er ikke offentligt tilgængelige. Det vil så i virkeligheden sige, at de oplysninger, der kan fås, er halve sandheder. Det vil i høj grad præge markedet og gør det også, og det stiller andre firmaers forhandlere i en ringere situation end dem, der faktisk monopoliserer markedet. Hele den diskussion er imidlertid et spørgsmål om ændring af prisloven, men det hænger meget tæt sammen, og derfor synes jeg, det er nødvendigt at fremkomme også med de synspunkter i denne debat.

Med hensyn til offentliggørelsen af de to rapporter skal jeg gentage, at socialdemokratiet mener, at den højeste grad af åbenhed må etableres, og at det er monopollovens intentioner, at tilsynet skal træde i stedet, hvor en konkurrence ikke findes.

I april måned 1983 diskuterede vi spørgsmålet om offentliggørelsen af rapporten om discountbutikkerne. Jeg præciserede ved den lejlighed, at vi fandt det rigtigt, at rapporten blev offentliggjort i sin oprindelige form. På det tidspunkt havde ministeren streget i rap-

[Tove Lindbo Larsen]

porten. Nu er det de uændrede rapporter, der er nægtet offentliggjort, så ministeren har altså fulgt de store, monopollignende selskaber og har erklæret sig enig i deres anke.

De tre hovedårsager til, at vi i 1983 ønskede offentliggørelsen, gælder også for de to rapporter, der er tale om her. For det første drejer det sig om, at markedet skal være så gennemsigtigt, at forbrugerne/aftagerne sikres de bedst mulige indkøbsvilkår. For gødningsrapporten drejer det sig i høj grad om jordbrugerhvervet. For det andet ønskede vi at undgå, at monopoltilsynets frihed forringes til skade for monopollovens hensigt. For det tredje ønskede vi at undgå konkurrenceforvridning og monopolisering. Disse tre hovedårsager fastholder vi også i forbindelse med diskussionen denne gang om offentliggørelsen af de to rapporter. Vi mener, at de intentioner, der ligger til grund for udarbejdelse af monopolloven, er af en sådan karakter, at man bør følge monopoltilsynet i dets bestræbelser for at gøre markedet netop så gennemsigtigt, at brugerne, hvem det end måtte være, sikres ligelige vilkår på det danske marked. Derfor er det fortsat vores opfattelse, at de to omtalte rapporter bør offentliggøres i den udformning, de har nu, efter at monopoltilsynets oprindelige rapporter er tilpasset efter diskussionen med de berørte parter.

Kunne vi herefter få skabt de nødvendige ændringer i pris- og avanceloven, som jeg tidligere har omtalt, så vi ikke skaber en falsk tryghed om åbenhed ved at skjule rabatterne, og kunne vi så ligeledes få foretaget en ændring af monopolloven nu, således at der sikres en ligelig repræsentation af lønmodtagere/forbrugere og erhvervsfolk både i rådet og i monopolankenævnet, så er vi kommet et stykke hen ad vejen til en forbedring af monopolloven.

Til det konkrete spørgsmål i forespørgslen i dag, om man bør offentliggøre rapporterne, er der et klart ja fra socialdemokratiets side.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Det gik lidt stærkt med afslutningen, så derfor fik jeg ikke vores forslag om motiveret dagsorden med. Det er fremsat på vegne af VS og SF, og det lyder:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget henstiller til regeringen at offentliggøre monopoldirektoratets to redegørelser om henholdsvis gødnings- og isoleringsmarkedet i deres nuværende ordlyd.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Desuden vil jeg lige kort sige til ministeren om det, han sagde i indledningen, hvor han trak begrundelsen fra trustkommissionens betænkning frem, at nu er den jo altså fra 1953, og det, jeg synes er interessant, er, at det eneste juridiske argument, ministeren har kunnet finde for sin afgørelse, er et citat fra trustkommissionens betænkning fra 1953. Det er altså fra trustkommissionens betænkning. Der har ikke været noget fra loven eller fra monopolregulativet at hænge det juridisk på. Havde der været bare det mindste, man kunne hænge det på, havde ministeren selvfølgelig brugt det. I øvrigt er citeret totalt uanvendeligt. Det taler om, at man kan offentliggøre – ja, det er det, man ønsker at gøre fra monopoltilsynets side – og så taler det om nogle begrænsninger i forhold til udenlandsk konkurrence. Ja men de er netop aldrig kommet ind i loven, og det er de selvfølgelig ikke, for man ved godt, at hvis de kommer ind i loven, kan man lige så godt lade være med at offentliggøre noget som helst, for alle kan i princippet påberåbe sig, at der er tale om udenlandsk konkurrence, om ikke andet så faren for, at den vil komme i fremtiden.

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Flemming Hansen (KF):

Jeg har husket min tale, og den lyder således:

I sommeren 1984 indgik der i den offentlige debat megen omtale af de to store rapporter, der indeholder monopoldirektoratets redegørelser for forholdene på henholdsvis gødnings- og isoleringsmarkedet i Danmark – en spændende debat, der var præget af det interessante forhold, at kun meget få vidste, hvad de talte om, da rapporterne ikke var tilgængelige.

[Flemming Hansen]

Industriministeren, der kendte indholdet af rapporterne, traf den beslutning, at rapporterne ikke måtte offentliggøres, da de indeholdt så vigtige og så fortrolige oplysninger om firmaernes forhold, at de ville kunne blive til skade for de pågældende virksomheder. Det er indtil nu ministerens ret at træffe en sådan afgørelse, og efter at jeg har haft lejlighed til at studere rapporterne indgående, må jeg sige, at det også er hans pligt, og jeg anerkender ministerens mod og hans konsekvente holdning i denne sag og siger dermed også, at vi ikke kan gå ind for offentliggørelsen af de to rapporter.

Der er nemlig tale om to store danske virksomheder, der konkurrerer på et marked med betydelig international konkurrence og mod firmaer med meget store kapitalinteresser, ligesom markedet er præget af en overproduktion og en betydelig konkurrence fra statsstøttede firmaer i Østlandene. Disse forhold er fremgået af ministerens indledning i dag, og det er i øvrigt også forhold, som medarbejderne på en af virksomhederne så rigtigt har peget på i henvendelser til folketingets medlemmer.

Som nævnt har jeg nu haft lejlighed til at se rapporterne, og jeg kan med sikkerhed sige, at såfremt jeg havde været leder af en af de to virksomheder, ville jeg have fundet det helt urimeligt at offentliggøre dem, idet der ikke er tvivl om, at virksomhederne ville være væsentlig ringere stillet, såfremt deres konkurrenter fik hele materialet i hånden, og der ville måske endda være tvivl om, hvorvidt virksomhederne kunne fortsætte deres drift rentabelt fremover, hvis man i den grad skulle overlade alle fortrolige oplysninger til sine konkurrenter.

I hvert tilfælde kan jeg sige, at hvis jeg var udenlandsk eksportør til Danmark, ville jeg være lykkelig for at kunne kigge mine konkurrenter i den grad i kortene og endda kunne gøre det uden at have én eneste kroners omkostninger i den anledning. Det er vist kun i Danmark muligt at forestille sig, at man i den grad vil genere sine egne virksomheder, med mange ansatte og en betydelig eksport.

Når dette er sagt, er det måske også på sin plads at tilføje, at vi ud over de forslag til ændringer, der er indeholdt i lovforslag nr. L 5, som ministeren omtalte i sin indledning, måske burde overveje, om dele af monopol-

loven trænger til at blive gennemgået med en ajourføring for øje. En række organisationer og enkeltpersoner har peget på, at loven ikke er fulgt med udviklingen, og at monopoltilsynet er blevet lidt vel bureaukratisk.

Kritikken af monopolloven har især gået på, at loven ikke er fulgt med den stærke udvikling, der er sket siden 1955 i markeds-mæssig henseende. Den stigende internationalisering og internationale samhandel, der har været efter vor tilslutning til EFTA i 1964 og til EF i 1973, gør, at det nok er rimeligt, at loven tager mere højde herfor end i øjeblikket, og vi vil gerne med baggrund i disse kendsgerninger overveje, om der skal ske ændringer i monopolloven.

Jens Peter Jensen (V):

Nu står vi her igen og diskuterer disse rapporter, som fru Tove Lindbo Larsen sagde før. Tja, det er næsten sagt med et lille suk, for hvor er det dog overflødigt!

Jeg kan ganske tage ministerens redegørelse til efterretning, ikke blot underretning, og jeg kan ikke gøre andet end at anbefale at stemme imod det forslag til dagsorden, som er stillet af fru Anne Grete Holmsgård. Det er for mig at se et utidigt forsøg på sammenblanding af den lovgivende og den udøvende magts funktioner, og det vil jeg ikke være med til. Vi skal værne om hver del af forfatningen. Det er en opgave for dette ting.

Er der noget, man er utilfreds med, må man lave loven om. Det har ministeren stillet forslag om, og det har vi været igennem. Det kan naturligvis ikke være med tilbagevirkende kraft; at lave lovgivning med tilbagevirkende kraft er også noget, man skal lade være med her i tinget. Det bekræftede ministeren, da vi havde debatten om lovforslag nr. L 5. Ved den lejlighed fremhævede jeg, at det kunne være ønskeligt og nyttigt, om vi fik en mere gennemgribende reform af monopolloven. Det blev også nævnt af hr. Larsen-Ledet, men ministeren var på det tidspunkt ikke rigtig optaget af tanken, slog det lidt hen med, at et sådant udvalg vel aldrig kunne blive enigt om noget som helst, men det er jo heller ikke afgørende. Det afgørende er, om det kan komme med et udredningsarbejde, som dette høje ting ud fra sine forudsætninger kan bedømme og tage stilling til.

[Jens Peter Jensen]

Jeg lagde mærke til, at den konservative ordfører, hr. Flemming Hansen, også var meget positiv over for denne tanke, og derfor fornemmer jeg – ja, jeg kan næsten hente et sprog fra den aktuelle debat – at der er spredt lidt gødning på ministerens ager, således at vi kan få tanken om en revision af lovgivningen til at vokse frem hos ham. Det skulle glæde mig, om den særdeles jordbrugskyndige hr. Larsen-Ledet om et øjeblik ville være med til at fremme den avl, som vi her har lagt sæd til.

Alice Faber (SF):

Spørgsmålet kunne så være, hvem der får rabatter på den gødning, som bliver spredt hos ministeren.

I SF er vi interesserede i at få så megen offentlighed om erhvervslivet som muligt. Der skal være fuld offentlighed om priser, om avancer og rabatter, om aftaler og strukturer i erhvervslivet og andre forhold, som har indflydelse på forbrugerpriserne. Der skal være offentlighed om udbuddet af varer og mulighederne for at handle, f.eks. de handelssteder, der findes, og deres geografiske placering.

Derfor er det principielt vigtigt, at man ikke forsøger at ændre den praksis at udsende redegørelser om nogle brancher, som på en eller anden måde har en særstilling inden for et bestemt markedsområde, som monopoldirektoratet er begyndt med. Det vil altid gå ud over småforbrugerne og de småhandlende, når store firmaer skaffer sig en monopollignende status og sikrer sig de største aftagertilbud ved at give dem fordelagtige aftaler.

Vi ser derfor med megen alvor på industriministerens tilbageholdelse af de to rapporter fra monopoldirektoratet om gødningsindustrien og isoleringsindustrien, som er på dagsordenen i dag. Ministeren er ved at skabe præcedens for, at områder, som enkeltvirksomheder ikke selv ønsker offentliggjort, kan blive holdt hemmelige ud fra meget tynde argumenter fra virksomhedernes side. Det er paradoksalt, at det er de socialistiske partier, der efterhånden hårdest håndhæver monopollovens formål i kapitel 1 om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger for at forhindre urimelige priser og forretningsbetingelser og sikre de bedst mulige vilkår

for den frie erhvervsudøvelse. Hvor er alle de smukke ord om frihed og fri konkurrence, som de borgerlige taler så meget om? Hvor er alle ordene fra de små partier i regeringen om at værne de små virksomheder og handlende? Det er hule påstande. De glemmes, hvis der står magtkoncentrationer i erhvervslivet bag, smarte erhvervsfolk, som forstår at bruge medierne rigtigt til at få indflydelse hos ministrene og visse politiske partier, som er bange for, at de ikke er erhvervsvenlige nok, og som derfor glemmer at se på helheden i strukturen og glemmer forbrugerne og de små virksomheder.

Hvis ministeren nu får held til at tilbageholde disse to rapporter, vil det blive svært i direktoratet at få folk til at lave flere rapporter. Selvcensuren vil hindre det. Det er en ganske naturlig udvikling i enhver organisation. Det ved ministeren naturligvis godt. Vi vil på det kraftigste advare medarbejderne i direktoratet mod denne selvcensur.

Når der fra oven censureres meget bredt som i dette tilfælde, vil medarbejderne uvilkårligt lægge deres praksis om og indskrænke deres fortolkning af lovens bestemmelser ved udarbejdelse af de næstfølgende rapporter. Selv om den enkelte medarbejder måske holder fast, vil der alligevel brede sig en holdning i organisationen, som følger de ovenfra kommende censureringer.

De to rapporter omhandler begge områder, der i kraft af stor udvikling på området har stor indflydelse på mange menneskers forbrugsomkostninger. Isoleringsområdet har været i rivende udvikling på grund af energipriserne. Når vi alle skal have isoleret og staten oven i købet giver tilskud for at tilskynde os til at isolere, er der naturligvis et stort marked for isoleringsmateriale. Naturligvis vil konkurrencen om at sælge isoleringsmateriale blive hård, og derfor er det også utrolig vigtigt, at forbrugerne kan gennemskue priser, avancer, bonus osv., så de ved, hvad de betaler for. Den stærke sammenhæng mellem to firmaer, der sidder på 90 pct. af varmesoleringsmaterialet, kan betegnes som et monopol bestående af to virksomheder. Da kun meget få forbrugere har indsigt nok til at vurdere kvaliteten, og hvor meget der skal bruges, er det en gruppe forbrugere, der er nem at køre om hjørner med. Derfor er det også vigtigt, at der er offentlig-

[Alice Faber]

hed om sammenhængen mellem producent, grossist, detailhandler og konsulent.

Gødningsindustrien er også et markedsområde, hvor der har været stor udvikling. Også her er det vigtigt, at forbrugeren kender priserne og kan gennemskue dem i forhold til bonusordninger, som kan være særdeles udviklede. Men her er det igen de rige virksomheder, først og fremmest DLG, der får mest. Det er i disse brancher svært for nye at komme ind på markedet. Den beskyttelse af firmaernes monopollignende status, som ministerens tilbagekaldelse af rapporterne er udtryk for, passer ikke særlig godt med, at regeringen appellerer til folk om at starte for sig selv med selvstændig virksomhed. Der tales med to tunger med denne tilbageholdelse af rapporterne.

Vi forlanger fuld offentlighed, først og fremmest for at forbrugerne kan få indsigt i, hvilke priser der skal betales, og hermed også alt, hvad der er indbefattet i priserne i form af rabatter osv., men også for at støtte, at der kommer flere små virksomheder og dermed også flere job.

Larsen-Ledet (RV):

Med baggrund i den praksis, som siden monopollovens vedtagelse i 1955 har udviklet sig inden for monopolkontrollen, er det fuldt forståeligt og helt i overensstemmelse med lovgrundlaget, at monopoltilsynet har gennemført de to undersøgelser, som findes i de to rapporter, der er emnet for denne forespørgsel.

Når der har stået så megen blæst om disse rapporter, skyldes det nok umiddelbart, at enkelte af de virksomheder, som har været genstand for analysen, har fremført meget voldsomme protester mod offentliggørelse af rapporterne. Fra virksomhedernes side har man fremført, at der i rapporterne er opregnet en række forhold, som de pågældende virksomheder anser for at være fortrolige forretningsoplysninger, som, hvis de blev offentliggjort, væsentligt ville kunne skade de pågældende virksomheders placeringer på markedet. Det er i den forbindelse blevet fremhævet, at ikke mindst udenlandske konkurrenter i rapporterene ville kunne finde yderst værdifulde informationer, som ville forbedre disse virksomheders mulighed for at

iværksætte salgsmetoder her i landet på danske virksomheders bekostning.

I den debat, som de direkte implicerede virksomheders protester har afstedkommet, har der fra brede kredse i samfundet været stor interesse for at deltage i en generel debat om den gældende lovgivning og administrative praksis inden for monopolkontrollen.

I det radikale venstre er vi af den opfattelse, at der faktisk er blevet fremført så vægtige argumenter for behovet for en revision af monopolkontrollen, at dette spørgsmål for os er vigtigere end at medvirke til en offentliggørelse af de to rapporter, hvis oplysninger om priser og rabatter går tilbage til 1982, og som derfor er forældede og måske uden væsentlig betydning for offentligheden. Vi har ikke dermed taget afstand principielt fra en offentliggørelse; hvis der bliver talt om en ændring af monopolloven, kan en offentliggørelse godt være den sidste udvej, som kan bringes i anvendelse.

Jeg skal ikke oprulle de væsentligste argumenter for en revision af monopolkontrollen og administrationen af denne, som er blevet fremført i de sidste måneders debat, men jeg vil gerne fremhæve følgende elementer:

Da folketinget i 1955 vedtog monopolloven, var industriens virksomheder fortsat de stærke i forhold til handelens, og det var de danske industrivirksomheder, der var dominerende, idet importen var forholdsvis beskedent. Det har derfor god mening, at monopolkontrollen dengang primært rettede sig mod industriens virksomheder og i særlig grad mod de dominerende danske virksomheder. Dette mønster var i overensstemmelse med de konkurrence- og styrkemæssige realiteter på markedet.

I de forløbne tredive år er billedet væsentligt ændret: styrkeforholdet mellem industrivirksomhederne og detailledet er generelt vendt som følge af stærke kædedannelser i detailledet; samtidig er det danske marked blevet internationaliseret, og de danske industrivirksomheder er på næsten alle områder oppe imod en stærk konkurrence fra udenlandsk industri.

Monopolloven administreres i dag i høj grad efter markedsforholdene, som de så ud i 1950'erne, hvilket har bevirket, at det i ganske særlig grad har været de danske industrivirksomheder, der fortsat er blevet behandlet og anset som dominerende, uanset at de reelt

[Larsen-Ledet]

ikke er det, hverken i forhold til detailhandelskoncentrationer eller i forhold til udenlandske konkurrenter.

Det har ført til en situation, hvor danske virksomheder utilsigtet forskelsbehandles negativt i forhold til deres udenlandske konkurrenter og andre, ofte stærkere virksomheder på det danske marked inden for detalledet. Den gældende lov og den gældende administration inden for monopolkontrollen er forældet i en sådan grad, at loven kan komme til at virke negativt ind på danske virksomheders vilkår på det danske marked, og det nødvendiggør en revision af loven. Der er tale om at få bragt loven og administrationen på dette område i overensstemmelse med de intentioner, som ligger i loven, og det har aldrig været intentionen, at loven skulle virke negativt diskriminerende over for danske virksomheder i forhold til udenlandske. Det danske samfund har en helt klar interesse i, at man ikke opretholder en monopolkontrollov, der er i disharmoni med de virkelige markedsforhold, og som endog medvirker til ulige konkurrencevilkår for vore egne industrivirksomheder.

Med henblik på at få tilvejebragt et ordentligt grundlag for en revision af loven er vi i det radikale venstre af den opfattelse, at der er behov for at få belyst monopolkontrollens lovgrundlag og administrative praksis i relation til de ændringer, der er sket i markedsforholdene og konkurrenceforholdene siden 1950'erne. Vi er af den opfattelse, at en sådan belysning bør tilvejebringes gennem nedsættelse af et lille udvalg af sagkyndige økonomer og jurister, som er uden organisations- og institutionsmæssige bindinger, og som inden for en relativt kort tidsramme kan udarbejde en rapport, der kan danne grundlag for den nødvendige lovrevision. Det siger sig selv, at det sagkyndige udvalgs indstilling skal sendes til høring i alle organisationer, som har interesse i sagen, og her selvfølgelig også forbrugerorganisationerne. Jeg vil gerne på denne baggrund fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget pålægger industriministeren at nedsætte et sagkyndigt og uafhængigt udvalg, som skal belyse den eksisterende monopolkontrol og fremkomme med forslag til en modernisering af monopolkontrollen inden udgangen af 1985,

går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår ligeledes i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Det var lige præcis, hvad man kunne frygte ville ske: de radikale kommer med en dagsorden, som fuldstændig går uden om det problem, vi diskuterer i dag. Vi diskuterer netop ikke, om der på et eller andet tidspunkt skal nedsættes en trustkommission eller et eller andet uvildigt sagkyndigt udvalg, som skal se på monopolloven i det hele taget. Vi taler om offentlighedsprincipperne, som de rent faktisk står i monopolloven. Det er det, redegørelsen går ud på, og det er det, man skal forholde sig til.

Jeg synes, det er fuldstændig uacceptabelt, at hr. Larsen-Ledet overhovedet ikke forholder sig til det. Hvad er det, der ikke tåler dagens lys? Er det rabatforholdene, er det de særlige bonusvilkår, som bl.a. Superfos yder nogle på markedet? Er det andre forhold? Hvad er det for nogle? Er det prisforholdene? Er det salgspriserne? Hvad er det, der ikke tåler dagens lys i disse rapporter? Jeg fatter det ganske enkelt ikke.

Det, der sker nu, er, at de radikale afleder debatten fuldstændig, og så går man uden om det foreliggende problem. Man går uden om, at man i sommerens løb har sagt: disse redegørelser bør offentliggøres. Nøjagtig det samme sagde fru Janne Normann om discountredegørelsen, som vi havde i 1983: det radikale venstre mener, at discountredegørelsen skal offentliggøres, og det holder vi fast i. Hvad gjorde man? Man holdt overhovedet ikke spor fast. Nu har man billedt alle mulige ind over hele landet, at man også mener, at disse redegørelser skal offentliggøres, og så render man fra det hele bagefter.

Der er ikke noget at sige til, at virksomhederne klager. Det kan ikke være det, vi skal tage stilling til herinde. Store skatteydere klager også, når de står over for skattemyndighederne. Selvfølgelig klager de. Vi skal ikke tage stilling til, om de er sure. Det, vi skal

[Anne Grete Holmsgård]

tage stilling til, er, om vi ønsker at sikre offentlighedsprincipperne i loven.

Derfor vil jeg bede hr. Larsen-Ledet svare på følgende: hvad er det for nogle oplysninger i de to redegørelser – som også han har læst – der ikke tåler dagens lys, og som landmændene og de, der anvender isoleringsmaterialer, ikke må se?

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Det var en interessant tale, hr. Larsen-Ledet holdt heroppe, men den var ikke særlig sindsoprivende. Den tog ikke stilling til det egentlige spørgsmål, nemlig om man ønskede offentliggørelse af rapporterne eller ej. Jeg forstår ikke, at man ikke kan tage stilling til dette spørgsmål. Som jeg har læst i dagspressen, har folk, som står hr. Larsen-Ledets parti nær, netop givet udtryk for, at de på grund af deres situation på markedet finder det nødvendigt, at disse rapporter offentliggøres. Derfor må jeg spørge ligeud, for det fremgik ikke af hr. Larsen-Ledets tale: ønsker de radikale disse rapporter offentliggjort?

Et andet spørgsmål, jeg gerne vil stille til hr. Larsen-Ledet, er vedrørende dagsordenen. Som jeg lyttede mig til, skulle det være et sagkyndigt, uafhængigt udvalg. Hvor finder man sådan nogle personer? De skal være både sagkyndige og uafhængige. De må helst ikke kende noget til området, eller også skal de kunne det hele. Hvor mange drejer det sig om? Jeg kan ikke blive imponeret over, at det resultat, der kommer ud af det, skal til høring. Hvis ikke man sender et sådant forslag til en ændring af en lov til høring, synes jeg ikke, man har forstået en pind af, hvad det vil sige at lave lovgivning. Derfor bliver jeg nødt til at spørge, hvad der ligger i dette forslag til dagsorden om et sagkyndigt, uafhængigt udvalg. Hvor mange er det, og hvem er det?

(Kort bemærkning).

Alice Faber (SF):

Både ministeren, den konservative ordfører og hr. Larsen-Ledet har været inde på, at de udenlandske virksomheder kan finde nogle oplysninger, som er så hemmelige, at konkurrencen bliver fuldstændig skæv. De vil måske kunne finde nogle oplysninger, som

de vil kunne få to dage før de selv kan skaffe sig dem. Det er en ganske almindelig kuty-me inden for erhvervslivet, at man skaffer sig oplysninger om de virksomheder, man konkurrerer med, så let som ingenting. Det er ikke så indviklet; man har sine metoder til at gøre det. Derfor synes jeg, argumentet specielt fra hr. Larsen-Ledets side er fantastisk, når man tænker på, hvem det er, det radikale venstre tilgodeser med den holdning, det lægger for dagen her. Det kommer til at dække over nogle store virksomheder, hvor der gives rabatter til nogle store producenter, og det er da i hvert tilfælde ikke de husmænd, som hr. Larsen-Ledet repræsenterer. Jeg forstår simpelt hen ikke den holdning, som ligger bag det forslag, som hr. Larsen-Ledet fremsætter. Jeg kunne godt tænke mig at få den uddybet.

(Kort bemærkning).

Larsen-Ledet (RV):

Fru Anne Grete Holmsgård siger, at vi går fuldstændig uden om problemet. Vi er i dag samlet ved dette møde for at tage stilling til, om vi ønsker, rapporterne skal offentliggøres eller ikke. Vi har den opfattelse – hvis det ikke er fremgået klart fra min side – at vi ikke vil stemme for offentliggørelse. Vi mener, at en offentliggørelse er skadelig. Vi mener, det vil være en belastning for de pågældende virksomheder over for statsstøttede konkurrenter i udlandet at offentliggøre redegørelserne på det foreliggende grundlag. Vi er kritiske over for loven; vi mener, loven er ude af trit med tiden i dag – den harmonerer ikke med det handelsmønster, vi kender – og derfor lægger vi op til, at vi skyndsomst får taget fat på en analyse og en ændring af den nuværende lov, og derfor stemmer vi nej til offentliggørelse i dag.

Til fru Tove Lindbo Larsen: findes der ikke tre sagkyndige, uafhængige jurister og nationaløkonomer i Danmark, som kan løse denne opgave? Jeg bestemmer ikke, hvem det skal være, det er nok industriministeren, der har det afgørende ord, men vi lægger i hvert fald op til, at det skal være et meget snævert udvalg, og at det skal bestå af personer, som hverken er engagerede på den ene eller på den anden side.

Det med høringen blev ligesom sagt lidt sarkastisk af fru Tove Lindbo Larsen. Ja, det

[Larsen-Ledet]

er måske nok en selvfølge, men jeg vil gerne understrege, at vi ønsker, at alle, der har interesser på dette område, skal høres, og jeg understregede – forhåbentlig blev der lagt mærke til det – også forbrugerorganisationerne.

Fru Alice Faber sagde noget i retning af, at man kan skaffe sig disse oplysninger i forvejen. Ja men hvis spionagen er så veludviklet på dette område, hvorfor er der så overhovedet stillet forslag om, at rapporterne skal offentliggøres?

(Kort bemærkning).

Flemming Hansen (KF):

Fru Alice Faber kalder mig herop. Hun siger, at man i løbet af 2 dage kan få de samme oplysninger som dem, der fremgår af rapporterne. Det er nok en sandhed med modifikationer. Jeg ville tro, det ville tage en udenlandsk koncern omkring et års tid at få indholdet af disse rapporter. Hvis de ville have disse redegørelser, synes jeg, det var rimeligt, at de fik lov at bruge nogle millioner på at skaffe dem, i stedet for at et dansk monopoltilsyn udleverer dem kvit og frit til dem. Det er det, vi diskuterer, det er ikke 2 dage. I øvrigt synes jeg ikke, vi skal opfordre til industrispionage.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg synes, det, hr. Larsen-Ledet sagde, var meget interessant. Han sagde, at det radikale venstre ikke ønskede offentliggørelse, fordi det mente, at en offentliggørelse kunne være skadelig for klagerne, dvs. for Superfos og for Rockwool. Ja men det er ikke det, der skal tages stilling til. Der skal tages stilling til, om disse oplysninger er i overensstemmelse med loven. Der skal tages stilling til, om der er tale om fortrolige oplysninger i de to rapporter, og det svarede hr. Larsen-Ledet mig overhovedet ikke på.

Jeg vil gerne have at vide, om hr. Larsen-Ledet mener, at der er fortrolige oplysninger i de to rapporter, når man ser på lovens bestemmelser, eller der ikke er det. Det synes jeg faktisk er temmelig væsentligt i denne diskussion. Det rejser nemlig en lang række vigtige spørgsmål. Kan folketinget nu pludselig ændre i loven gennem en dagsorden ved

at sige, at man simpelt hen ikke ønsker ét eneste ord fra nogen af rapporterne offentliggjort?

I øvrigt vil jeg også gerne spørge hr. Larsen-Ledet – når han siger, at det vil være skadeligt – om han så overhovedet ikke har overvejet, hvorfor DLG ikke mener, det vil være skadeligt. Det er ikke underligt, at Superfos siger, det vil være skadeligt; man giver den selvfølgelig hele armen for at få sine synspunkter imødekommet. Men er det sådan, at DLG bare er helt ude i hampen og overhovedet ikke kan vurdere noget som helst, når man siger: vi mener ikke, det er skadeligt, vi mener, det er ønskeligt af hensyn til forbrugerne, først og fremmest landmændene? Er det ikke et argument, der tæller lidt for det radikale venstre, at landmændene selv mener, det er vigtigt at få disse oplysninger frem? Eller tæller det virkelig mest for det radikale venstre, at man klapper Superfos på ryggen og siger: når I har sagt, det er skadeligt, skal vi sandelig også nok sørge for, at det ikke bliver offentliggjort, og så laver vi en undvigemanøvre, der går ud på, at vi nedsætter et eller andet lille sagkyndigt udvalg, som kan omgå denne sag?

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Jeg takker naturligvis hr. Larsen-Ledet for svaret, men jeg bliver nødt til at spørge én gang til: tror man virkelig på, at man kan finde nogle mennesker, som er fuldstændig uafhængige af, hvad der foregår rundt omkring dem, altså nogle firkantede jurister og nationaløkonomer, der intet forhold har til den politiske situation i Danmark? Hvordan kan man være sikker på, at et sådant udvalg ikke vil blive sammensat med nogle politiske overtoner? Det er jo ministeren, der nedsætter det! Hr. Larsen-Ledet har ingen indflydelse på det, formoder jeg – det ved jeg naturligvis ikke – men det er ministeren, der skulle nedsætte dette udvalg, og ministeren har da en politisk holdning.

En anden ting, jeg ville spørge om, var: skal vi så opgive at behandle lovforslag nr. L 5 nu? (*Industriministeren* [Stetter]: Ja!). Ja, nu svarer ministeren nedefra, men lovforslag nr. L 5 går jo netop ud på at ændre den monopollov, vi har nu, sådan at den passer i den nye regerings kram. Det kan vi klare, og bag-

[Tove Lindbo Larsen]

efter kan vi lave et udvalg, som kan se på resten af monopolloven. Jeg synes ikke helt, der er sammenhæng i det. Var det ikke en idé at vente og se på, hvad der bliver ud af lovforslag nr. L 5, og så bagefter tage stilling til, om vi skal have det udvalg eller ej? Jeg har ikke decideret noget imod et udvalg, men jeg har noget imod udformningen af den dagsorden, som foreligger. Jeg synes, den er fantastisk snævert udformet, og jeg føler mig usikker ved den.

(Kort bemærkning).

Alice Faber (SF):

Hvad angår et uafhængigt udvalg, har det været meget interessant at få det svar fra ministeren, efter at vi fra erhvervsudvalgets side har bedt om at få en beskrivelse af, hvilke bestyrelsesposter de forskellige medlemmer af styrelsen og nævnet har. Det synes jeg nok siger noget om, hvordan uafhængiges stilling er i forhold til industrien specielt her.

Hr. Larsen-Ledet spørger mig, hvorfor jeg overhovedet vil have offentliggørelse. Ja men jeg talte ikke om andet end, hvor vigtigt det var at få offentliggjort disse rapporter af hensyn til forbrugerne, og jeg nævnedes specielt husmændene, som jeg synes er blevet bet i denne sag.

Hr. Flemming Hansen siger, at det tager et par år for en udenlandsk virksomhed at få fat i sådanne oplysninger. Det kom tydeligt frem i fru Anne Grete Holmsgårds tale, at en meget stor del af oplysningerne faktisk allerede foreligger, så det er et spørgsmål om at få én til at samle dem, og det tror jeg ikke det koster særlig mange millioner for en virksomhed at få gjort. Det drejer sig bare om at få fat i en agent her i Danmark, som fortæller, hvad priserne er, eller om selv at undersøge, hvilke priser og avancer man har. Er det spionage? Det kalder jeg ikke spionage; det troede jeg var en ganske almindelig måde at handle på.

Addi Andersen (CD):

Sidst vi her i folketinget drøftede offentliggørelse af monopoldirektoratets redegørelser, var ved industriministerens fremsættelse af lovforslag nr. L 5, hvor det tydeligt fremgik af debatten, at det er uhensigtsmæssigt at offentliggøre alle dispositioner fra danske virksomheders side – under hensyn til kon-

kurrence fra udlandet. SF og VS får nu nøjagtig den samme forklaring af ministeren som dengang og burde derfor vide, at det er disse hensyn, der ligger til grund for afgørelserne.

Åbenhed bør ikke gennemføres ukritisk, når det er til skade for vores erhvervsliv. Som forholdsvis nyt medlem af folketinget spørger jeg derfor mig selv – måske lidt naivt: er dette spørgsmål stillet for at genere ministeren, eller er det for at genere dansk erhvervsliv?

Jeg mener, denne debat er overflødig og tidsspilde, for vi har faktisk tidligere fået et svar på, hvorfor man tilbageholder offentliggørelse af nogle firmaers interne drift. For mig at se er disse evige spørgsmål én stor mistænkeliggørelse af dansk erhvervsliv.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkepartis holdning er helt klar: vi tilslutter os industriministerens redegørelse. Vi har tidligere sagt og begrundet, hvorfor vi ikke ønsker offentliggørelse, nemlig af hensyn til vore danske virksomheders konkurrenceevne over for udlandet. Det lyder meget smukt, når visse socialistiske partier begynder at tale om de små erhvervsdrivende og virksomheder i denne forbindelse, men den virkelige konkurrent er ikke de små virksomheder herhjemme, men udlandet, hvad der er blevet pointeret stærkt. I andre sammenhænge kunne det være meget rart, om de samme partier også var parate til at varetage de smås interesser. Men det er altså efter, hvordan forholdene er.

Jeg synes, det lyder vældig godt, at man vil prøve at kulegrave forholdene i forbindelse med monopollovgivningen. Flere har nok lagt mærke til, hvad også er sagt heroppefra, at loven efterhånden er 30 år gammel. Man kan nok forestille sig, at forholdene dengang, da den blev lavet, var helt anderledes, end de er i dag. Den rivende udvikling, vi har haft på det område, må absolut tilsige, at vi begynder at se på, om den monopollovgivning, vi har i dag, er tilfredsstillende. Derfor synes jeg, det er en god idé, at vi får et udvalg til at se på den.

Dohrmann (FP):

Vi har sagt det tidligere, men skal gerne gentage det: fremskridtspartiet vil under

[Dohrmann]

ingen omstændigheder medvirke til, at dansk erhvervsliv ødelægges, hverken helt eller delvis. De to rapporter bør naturligvis ikke friges; det er faktisk en smule deprimerende, at der findes medlemmer af det danske folketing, som tænker mere på udenlandske interesser end på danske. Alt det bureaukrati, al den snagen i private virksomheders anliggender, som ikke kommer nogen ved, skader og koster en masse penge. Det burde stoppes, og det var det, folketinget burde beskæftige sig med.

Jeg vil gerne spørge industriministeren, om en vedtagelse af den radikale dagsorden får nogen konsekvenser for lovforslag nr. L 5. Nu er dagsordensforslaget ikke omdelt endnu, men jeg synes blot, at en vedtagelse af det radikale dagsordensforslag må få nogle konsekvenser for ministerens forslag.

Maisted (FD):

De frie demokrater er af den opfattelse, at monopolloven i kraft af vort medlemskab af EF er ganske overflødig og burde ophæves. Vi vil selvfølgelig ikke medvirke til at undergrave danske virksomheder. Påstanden om, at de socialistiske partier nu skulle tale de små virksomheders sag i folketinget, er jo helt utrolig. Jeg vil gentage, hvad jeg har sagt adskillige gange: de har i årevis været med til at undergrave danske erhvervsvirksomheder, især de mindre, de har været medvirkende til at skabe flere hundrede tusinde arbejdsløse i det private erhvervsliv. Det er det, man kan regne med fra deres side, og ikke andet. Dette er kun en række af angreb på danske erhvervsvirksomheder, det er kun et led i deres undergravende virksomhed i det danske samfund.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg er enig i det, der blev sagt af den radikale ordfører: det helt væsentlige er, at vi får gennemført en ny monopollovgivning. Det er en menneskealder siden vi vedtog den gældende monopollov, og Danmark er siden blevet et mere åbent samfund over for omverdenen, bl.a. gennem tilslutningen til EF og gennem de strukturændringer, der er sket på detailhandlerområdet, hvor vi har fået næsten monopolignende eller i hvert fald meget stærke sammenslutninger af detail-

handlere. Det er ikke mindst supermarkederne.

Men når dette er sagt, vil jeg gerne sige et par ord om offentliggørelse.

Jeg havde i sommer fornøjelsen af at deltage i debatten om offentliggørelse. Det var specielt om rapporten om Superfos, og den vil jeg gerne sige noget om. Jeg har ikke på samme måde været med i rapporten om Rockwool, og derfor skal jeg ikke udtale mig om den.

Der er for mig ingen tvivl om, at Superfosrapporten bør offentliggøres. Det, der har interesse, er naturligvis ikke, hvordan man fremstiller sine varer, og hvad der i øvrigt hører til fabrikationen. Det, der har interesse, er oplysningen om rabatterne, og det helt pikante er jo, at Superfos og flere andre har overtrådt monopolloven. Ifølge artikler i Aktuelt skjulte Superfos, at man ud over de rabatter, man indsendte til monopolrådet, gav sin allerstørste kunde rabatter, der var mere end dobbelt så store som de rabatter, man i øvrigt gav.

Jeg synes, at et firma, der bærer sig ad på den måde, alene sætter sig i en særstilling, men det helt afgørende for, at jeg så kraftigt går ind for, at vi skal offentliggøre rapporten om Superfos, er naturligvis, at vi, hvis vi ikke offentliggør den, fremmer monopol tendensen på købermarkedet inden for gødningsområdet. Konsekvensen vil naturligvis blive, når man giver den allerstørste aftager, DLG, særrabatter, der er dobbelt så store som dem, andre kan opnå, at man tvinger de små forbrugerorganisationer til at give op. Det er en umulig kamp, de fører, så der skal ikke være nogen tvivl om, hvordan min stilling er. Jeg forstår ikke, at ikke alle har den samme, men det tager somme tider meget lang tid at forklare selv indlysende sager.

Jeg kan ikke stemme for det dagsordensforslag, som VS har fremsat, for det taler også om Rockwool, og Rockwool har jeg ikke på samme måde været med i. Jeg kan derfor ikke sige, om den rapport bør offentliggøres, men den om Superfos er der ingen diskussion om, den bør offentliggøres og burde for længst have været offentliggjort. Jeg kan ikke forstå, at ministeren kan få sig selv til at tvivle om det.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg er naturligvis glad for, at hr. Bernhard Baunsgaard står fast på det, han sagde i TV-udsendelsen om disse to redegørelser i august – den 16. august var det vist – i år, men jeg kan ganske enkelt ikke forstå, hvorfor hr. Bernhard Baunsgaard ikke kan støtte den dagsorden, der er foreslået af VS og SF. Hr. Bernhard Baunsgaard har ved at diskutere med sine to gruppefæller, der sidder i erhvervsudvalget, kunnet få bekræftet, at de oplysninger, der er indeholdt i isoleringsredegørelsen, på intet punkt kvalitativt adskiller sig fra de oplysninger, der er indeholdt i gødningsredegørelsen, og det vil sige, at der ikke er nogen indholdsmæssige argumenter for ikke også at støtte, at isoleringsredegørelsen skal frem. Det er mig simpelt hen ganske uforståeligt, og den eneste forklaring, jeg kan finde på det, er, at hr. Bernhard Baunsgaard er i klemme, for selvfølgelig skal han stå fast på, hvad han sagde i TV i sin tid, den 16. august, specielt i denne situation, hvor ingen rigtig ved, hvad hvem har sagt inden for det radikale venstre, og hvad de egentlig mener. På den anden side kan han ikke få over sit hjerte at støtte en dagsorden, som faktisk indeholder netop de synspunkter, han har stået og talt for, og så må han have et eller andet at hænge det op på, og det skal så være redegørelsen om isoleringsmarkedet, som i øvrigt er den, hvor modstanden mod offentliggørelsen er allertyndest begrundet, idet der slet ikke er tale om nogen udenlandsk konkurrence.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Man skal aldrig sætte andre til at tolke éns tanker; det kommer der som regel noget skidt ud af.

Jeg har talt om Superfosrapporten, for den har jeg læst i hele dens omfang, og jeg har tilmed bl.a. gennem Aktuelt's artikler fået at vide, hvad man ikke har offentliggjort. Jeg synes, at vi her har et klart eksempel på, at forbrugerne har ret til at få at vide, hvordan man fra sådan et mægtigt foretagende – mægtigt efter danske forhold – kører rundt med forbrugerne.

Jeg kender ikke Rockwool, og jeg vil ikke her stemme, uden at jeg er ganske sikker på, at jeg stemmer rigtigt, men hvis VS havde

fremSAT et dagsordensforslag om at offentliggøre rapporten om Superfos, havde jeg stemt for det.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Nu kan det ikke være meningen, at VS skal lave alt arbejdet for de radikale medlemmer. Der er jo intet her i denne verden, der har forhindret hr. Bernhard Baunsgaard i at fremsætte sit eget dagsordensforslag. Han har vidst i måneder, ja lige siden i sommer, at denne forespørgsel kom på, og det var klart, at industriministeren lagde op til, at der skulle træffes en politisk afgørelse om disse to rapporter i folketinget.

Vi har haft rapporterne i månedsvis, og jeg går da ud fra, at man har diskuteret dem på de radikale gruppemøder. Og hvis man synes, det er en sag, der er vigtig, spørger man vel også som enkeltmedlem, om der er andre typer af oplysninger i isoleringsredegørelsen, end der er i den anden – det gør vi da i det mindste i vores gruppe. Men jeg ved ikke, om man efterhånden er så fjernt fra hinanden i den radikale gruppe, at man ikke engang diskuterer, disse fælles anliggender, men simpelt hen bare tager hver sit individuelle standpunkt. Om ikke andet så er det i hvert tilfælde bekvemt, når man skal komme med en søforklaring om, hvorfor man ikke vil støtte en dagsorden, som det er indlysende at man må støtte, når man hedder hr. Bernhard Baunsgaard og har udtalt i TV og i øvrigt også til dagspressen, at man mener, at i hvert tilfælde gødningsrapporten skal offentliggøres. Det var den, diskussionen gik om dengang; der var ikke nogen, der spurgte om isoleringsredegørelsen, men jeg er sikker på, at hvis en af de to TV-journalister havde spurgt om den, havde hr. Bernhard Baunsgaard også sagt: ja, det skulle den da.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Efter dette indlæg er jeg blevet endnu mere overbevist om, at det er godt, at VS ikke skal bestemme, hvad jeg skal mene her i folketinget.

Hvis man i sommer havde spurgt om Rockwool, ville jeg have svaret, som sandt

[Bernhard Baunsgaard]

var, at den havde jeg ikke fået fat i, for den er jo ikke sådan almindeligt tilgængelig.

Men jeg har sat mig ind i Superfos', den har jeg skaffet mig, og den er jeg overbevist om bør offentliggøres. Er det så svært at begribe?

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg sagde jo ikke, at hr. Bernhard Baunsgaard skulle have rejst land og rige rundt for at få fingre i isoleringsredegørelsen. Jeg sagde, at han kunne have spurgt et af de to medlemmer, det radikale venstre har i erhvervsudvalget, om deres vurdering af den, om der stod kvalitativt andre ting i den, end der gjorde i gødningsrapporten. Det ville det vel have været temmelig enkelt at gøre. Men dette minder fuldstændig om discountredegørelsen, hvor hr. Bernhard Baunsgaards indledende holdning også var, at discountredegørelsen skulle offentliggøres, men da det så viste sig, at den radikale gruppe alligevel ikke ville være med til det, kunne hr. Bernhard Baunsgaard kun finde på ét argument for, at han alligevel ikke ville stemme for socialdemokratiets, SFs og VS' dagsorden dengang i 1983, og det var, at den måde, VS' ordfører havde tacklet sagen på, gjorde, at hr. Bernhard Baunsgaard ikke kunne støtte dagsordenen.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Som bekendt var jeg ikke ordfører i discountdebatten. Så lad være med at blande den ind i det!

Men må jeg sige i øvrigt, at jeg sætter nu pris på, at jeg selv har læst og sat mig ind i de sager, der er til behandling her i salen, før jeg tager stilling.

Industriministeren (Stetter):

Fru Anne Grete Holmsgård fandt, at jeg ikke har nogen bemyndigelse til at træffe afgørelser om, at redegørelser fra direktoratet ikke må offentliggøres. Det er selvfølgelig ikke rigtigt. Jeg har bemyndigelsen. Jeg er ankeinstansen. Jeg skal træffe en afgørelse. Men det er naturligvis ikke således, at det står skrevet nogetsteds, at denne afgørelse

skal være i overensstemmelse med fru Anne Grete Holmsgårds politiske holdning.

Det juridiske, som fru Anne Grete Holmsgård så peger på, er også i orden. Jeg henviste udtrykkeligt til trustkommissionen. All right, det ville det ærede medlem ikke acceptere, men det er da kun, synes jeg, meget forudseende, at de personer, der sad i trustkommissionen i 1953, kunne sige, at hvis der fandtes særlige forhold, der talte imod en offentliggørelse af priser og avancer og meget andet, skulle man ikke offentliggøre dem.

I 1953 var samhandelen over grænserne ikke så omfattende, som den er i dag, og jeg må i modsætning til fru Anne Grete Holmsgård sige, at jeg da virkelig er imponeret over, at man allerede i 1953 kunne forudse, at der kunne opstå situationer med disse redegørelser fra direktoratet, som var så alvorlige, at man af hensyn til de danske virksomheder ikke kunne offentliggøre dem.

Fru Anne Grete Holmsgård afviser min argumentation med hensyn til den udenlandske konkurrence. Lad mig gentage, at Superfos og Rockwool arbejder på et internationalt marked, og det er kun de to danske virksomheders forhold, vilkår og betingelser, som kan oplyses til monopoldirektoratet. Offentliggør folketinget de foreliggende rapporter med fortrolige oplysninger om de danske virksomheder, sker der det, at de danske virksomheders konkurrenceevne svækkes. Værdifulde oplysninger stilles gratis til rådighed for deres konkurrenter, og de danske virksomheder risikerer at miste markedsandele.

Det betyder også en risiko for, at medarbejderne på de pågældende virksomheder mister deres arbejdsplads, og Danmark risikerer, at eksporten formindskes og importen forøges. Ikke blot betyder en beslutning om offentliggørelse altså en klar forskelsbehandling til skade for de danske arbejdspladser, men den er også i strid med ønsket om en ligelig international konkurrence. Hvis man offentliggjorde disse rapporter, ville man forhindre en fri konkurrence.

Hvad er der galt i rapporterne? spurgte fru Anne Grete Holmsgård. Ja, som eksempel kan jeg nævne sammenstilling af en række konkrete, meget detaljerede oplysninger om f.eks. de enkelte virksomheders anlægsaktiver, omsætningsaktiver, varebeholdning, varedebitorer, koncernfinansieret gæld, for-

[Industriministeren]

rentet gæld, rentekrævende kapital og rentekrævende gæld. Et andet eksempel er oplysninger om bruttoomsætning, rabatter og årsbonus, nettoomsætning, variable omkostninger, dækningsbidrag, faste omkostninger, indtjeningsbidrag, afskrivninger og ekstraordinære indtægter og finansieringsomkostninger, kapitaludbytter og meget, meget andet. Det kan ikke være mindretallets opfattelse, at sådanne oplysninger skal ud til konkurrenterne til skade for danske arbejdspladser.

Fru Tove Lindbo Larsen konstaterede, at lovforslag nr. L 5 fratager ministeren og folketinget indflydelse på direktoratets redegørelsesvirksomhed. Ja, præcis, og det er også hensigten. Ministeren og folketinget har på alle pris-, avance- og monopollovgivningens områder ingen kompetence, kun når det drejer sig om direktoratets redegørelser. Det er rigtigt, som det allerede er sagt heroppefra, at vi allerede har haft mange debatter om denne situation, og det har vist sig, at det er svært at underkaste disse redegørelser en politisk afgørelse og vurdering. Vi kan i hvert fald ikke blive enige om det, og jeg er af den opfattelse, at denne retstilstand ikke er rimelig.

Hr. Dohrmann spørger, om det får konsekvenser for lovforslag nr. L 5, hvis vi i dag vedtager den radikale dagsorden. Jeg kan bekræfte, at det ingen konsekvenser får for L 5. Jeg ønsker fortsat, at denne lovgivning gennemføres, og jeg håber meget, at det sker hurtigt, fordi der er andre redegørelser på beddingen i direktoratet, hvor vi må have en rimelig retstilstand på dette felt.

Fru Alice Faber henviser til mit svar vedrørende monopolrådets og ankenævnets sammensætning og medlemmernes erhverv, og det taler da også for, dels at vi ser på hele monopoltilsynets struktur og arbejdsfelt, dels at vi prøver at finde frem til nogle forslag, som kan modernisere denne lovgivning.

Hr. Bernhard Baunsgaard ønsker Superfosrapporten offentliggjort og henviser til, at man har givet særlige kunder eller kundegrupper specialrabatter.

Jeg kan henvise til et brev fra monopoltilsynet af 25. april til Superfos, hvori man gør opmærksom på, at såfremt selskaberne agter at indgå særaftaler, må anmeldelsen indeholde oplysninger om, at det anmeldte kun fraviges ved aftaler med særlige kunder eller kundegrupper. Sådanne særaftaler skal ind-

sendes til tilsynet, men ikke gøres tilgængelige for offentligheden. Det er med andre ord tilsynets afgørelse, og brevet står til hr. Bernhard Baunsgaards rådighed.

Hr. Jens Peter Jensen talte om gødning på fælles arbejdsmark, og hr. Larsen-Ledet fuldendte arbejdet med fremsættelsen af det radikale dagsordensforslag.

Regeringen kan stemme for den af hr. Larsen-Ledet foreslåede dagsorden om nedsettelse af et udvalg. Når udvalget har afgivet betænkning, forstod jeg, er hr. Larsen-Ledet indforstået med, at denne betænkning sendes til høring hos de involverede parter, og det synes jeg er et fornuftigt forslag. Jeg kan tilføje, at når betænkningen foreligger og vi har hørt svarene fra de involverede parter, er jeg naturligvis rede til at diskutere situationen med de politiske partier her i folketinget.

Jeg vil til slut sige, at jeg fortsat mener, at pris-, avance- og monopollovgivningen bør hvile på et bredt grundlag her i folketinget. Jeg sagde allerede i min indledning, at virksomhederne har et krav på, at de både på kort sigt og på lang sigt kan planlægge deres virksomhed under hensyntagen til, at de ved, hvad de skal gøre med hensyn til netop denne lovgivning, som er et særdeles vigtigt led i regeringens erhvervslovgivning.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Ministeren var meget imponeret over trustkommissionen i 1953, og jeg må indrømme, at hvis det er rigtigt, hvad ministeren sagde, har vi haft nogle embedsmænd siddende dengang, hvis evne til at se ud i fremtiden var helt enestående, og vi burde måske udanne folk med en sådan forudseenhed som de mennesker, der sad i trustkommissionen.

Jeg tror nu snarere, at industriministeren må affinde sig med den forklaring, at de mennesker, der sad i trustkommissionen, havde én klar opgave, og det var dels at skabe en monopollov efter de principper, som i dag er gældende, dels at skabe et værn omkring en opvoksende dansk industri. Det er måske lidt mere realistisk at overveje den form for synskhed, og det viser endnu en gang, hvor vanskeligt det er, når man skal til at rode i og fortolke gamle lovmotiver. Jeg vil derfor spørge ministeren, om ikke det er

[Leif Hermann]

muligt ved at sammenstille de regnskabsoplysninger om de to firmaer, som er offentligt tilgængelige, med de oplysninger, der er tilgængelige i henhold til monopolloven, i meget vidt omfang at nå frem til det resultat, der står i rapporterne.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg takker ministeren for oplæsningen af brevet. Det er formentlig det samme, som er offentliggjort i Monopolrådets Meddelelser nr. 4 i år, så noget nyt for mig var det i hvert fald ikke. Men det rejser vel i og for sig det pikante spørgsmål: nu har Superfos, DLG og de andre store foretagender på området lovet at følge loven, men følger monopolrådet også loven, når det lukker for, at andre kan få at vide, hvad der er aftalt? Det synes jeg nok var værd at dykke helt ned i.

Må jeg så sige, at alt det, ministeren læste op om, hvad man ikke måtte lade udlandet vide, er jo ikke det, det drejer sig om for de danske forbrugere; for dem er det, der har interesse, dels hvordan man manipulerer med priserne, dels rabatterne, og det er dem, der skal offentliggøres først og fremmest.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg er enig med hr. Bernhard Baunsgaard i, at en af de vigtige ting, der skal offentliggøres, er rabat- og bonussystemerne, som netop er en meget væsentlig faktor i konkurrenceforvridningen. Det er tilfældet i disse to sager, og det var også tilfældet i discountredegørelsen. Alle, der beskæftiger sig med monopolområdet, ved, at rabatsystemerne – særrabatterne eller magtrabatterne, som Forbrugerrådet har kaldt dem – og bonussystemerne er et meget vigtigt instrument i forbindelse med konkurrenceforvridning, men jeg mener også, at de andre elementer må med, hvis man vil have et overblik over branchen, og det er alle de elementer, som ministeren her ridsede op, men ikke mente skulle frem.

Vi ved jo, at monopolankenævnet i sin afgørelse fra marts i år har sagt, at selvfølgelig skulle særaftalerne og rabatterne registreres hos monopoltilsynet, men de skulle ikke offentliggøres. Det er en mulighed, de har, men det betyder jo ikke, at man nedlægger et generelt forbud mod offentliggørelse. Det er også helt klart monopoltilsynets stilling, at

der ikke er tale om et generelt forbud mod offentliggørelse, men at der udelukkende var tale om en enkeltafgørelse og en registerpraksis, og det er da klart nok, at hvis man skal rende i registrene, hver eneste gang man skal have nogle oplysninger, bliver det fuldstændig umuligt for de svage parter på markedet at få nogen som helst form for forbrugerbeskyttelse. Den enkelte landmand har jo ikke mulighed for at gå i registeret, når han skal se, bl.a. hvordan der foregår konkurrenceforvridning på markedet, men han har dog en vis beskyttelse i det øjeblik, man har større brancheundersøgelser af området, ligesom andre grupper af forbrugere har en vis beskyttelse i det øjeblik, der er større brancheundersøgelser.

Og så tilbage til ministerens indlæg.

Det var i store træk en gentagelse af det første, og han brugte også i denne sammenhæng citatet fra trustkommissionen tilbage fra 1953 og fremhævede som noget positivt, at det var så glimrende, at trustkommissionen havde været så fremsynet, at den havde set, at om føje år kunne det måske være sådan, at der kom en udenlandsk konkurrence på markedet.

Ja men det er da udmærket, at trustkommissionen har siddet og kigget på sådan nogle ting, det er bl.a. en af trustkommissionens opgaver, men det er immervæk temmelig interessant, at det eneste, ministeren stadig væk kan hænge sin afgørelse, sin totale hemmeligholdelse af de to rapporter på, er et citat fra trustkommissionen, som ikke engang kan bruges til det. Der står intet i loven, og derfor vil jeg gerne have, at ministeren kommer herop og bekræfter, at han ikke har kunnet finde en eneste passus i loven, som han har kunnet hænge sin hemmeliggørelse på. Er det ikke rigtigt, hr. minister, at der ikke har kunnet fremskaffes en eneste passus herom i loven, og at man derfor har måttet forfalde til at tage et citat fra trustkommissionens betænkning? Er det ikke korrekt, at monopolloven er blevet ændret adskillige gange, siden den blev vedtaget 1954–55, og at der ikke i disse ændringer er kommet en eneste passus ind om, at virksomhederne skal have særlig beskyttelse, hvis de er udsat for udenlandsk konkurrence eller en trussel herom? Er det ikke korrekt, at da man i sin tid vedtog at oprette redegørelseskontoret i monopoltilsynet i 1979, var der ingen af dem, der vedtog

[Anne Grete Holmsgård]

det – og det kan dårlig være ministerens svar, det må være hr. Larsen-Ledetets svar – der sagde noget som helst om, at offentliggørelsen af redegørelser skulle være underlagt begrænsninger i de tilfælde, hvor der var tale om international konkurrence eller fare eller risiko eller mulighed for international konkurrence?

Jeg vil gerne have et svar på disse spørgsmål, for jeg vil gerne have de implicerede parter til selv heroppefra at sige, at det er klart nok, at loven ingen muligheder giver for at lave censurindgreb som dem, der er tale om her, og da synes jeg, det er specielt vigtigt, at det radikale venstre, som har stemt for loven, som har stemt for redegørelseskontoret, nu ikke engang vil stå fast på det, de har stemt for, ikke engang vil stå fast på, at der ligger disse offentlighedsprincipper i loven, men simpelt hen render fra dem. De gør ikke engang det, som man i det mindste anstændigvis kunne forlange, at de fremsætter et forslag om ændring til monopolloven, nej, man benytter simpelt hen en forespørgsel til de facto at ændre loven, til trods for at den ikke har været igennem det juridiske maskineri og ikke har været gennem en behandling i folketinget. Det er jo det, der sker.

Offentlighedsprincippet svækkes afgørende, hvis vores dagsordensforslag falder, for så er det simpelt hen muligt at henvise til disse to sager og strege hvad som helst i kommende redegørelser, hvis der da overhovedet bliver nogen kommende redegørelser, for konsekvensen vil sandsynligvis være, at monoptilsynet giver op.

Jeg håber ikke, det giver op, jeg håber, det bliver ved med at slås for, at de offentlighedsprincipper, der er indeholdt i loven, rent faktisk bliver overholdt, at det ikke giver op over for den magtbrynde, som kommer til udtryk ved det, der foregår i øjeblikket i denne sag.

Tove Lindbo Larsen (S):

Siden mit første indlæg har hr. Bernhard Baunsgaard taget del i debatten og omtalt rabatterne, som var det noget nyt og epokegørende, som han nu lige havde fået øje på.

Jeg omtalte rabatterne meget grundigt i mit første indlæg. Det er heller ikke, hr. Bernhard Baunsgaard, nogen overraskelse for mig, at ministeren siger, at sådan og så-

dan er det med rabatterne. De skal anmeldes, men de er ikke offentlige. Det står i nr. 4, det ved vi godt, og vi ved også meget af det, som ministeren sagde i sit andet indlæg. Der var faktisk ikke noget nyt i det.

Men jeg vil da gerne hjælpe de radikale med at få lavet om på dette med rabatterne. Vi er villige til at fremsætte forslag om ændring af prisloven. Det vil vi gøre i løbet af meget kort tid, sådan at vi kan få de åbne rabatter og ikke det skjulte system, som vi har i dag.

Så stillede jeg hr. Larsen-Ledet nogle spørgsmål, som jeg ikke har fået svar på, men nu har ministeren jo tilsluttet sig det dagsordensforslag, som hr. Larsen-Ledet har fremsat, og så kan jeg jo spørge ministeren: hvordan vil man bære sig ad med at sammensætte et sagkyndigt og uafhængigt udvalg, uden at det har relationer til de områder, vi her beskæftiger os med? Jeg kan ikke være særlig imponeret over, at man nu bedyrer, at man sandelig vil sende sådan et lovforslag til høring og bestemt også til forbrugerne. Jeg har aldrig været med til, at man ikke gjorde sådan noget, og hvis det er tilfældet, er det helt ny praksis.

Jeg kan heller ikke blive særlig imponeret over, at vi skal behandle lovforslaget her i folketinget. Det er jo også normal praksis. Det er for langt ude, hvis man tror, man finder en virkelig ny og epokegørende vej på dette område.

Jeg er lidt forundret over, at man siger: vi har et lovforslag om en ændring af monopolloven til behandling i øjeblikket, og det vil lave om på hele systemet med rapporters tilblivelse, behandling osv. osv. Det vil man altså fortsat gennemføre, det vil man stemme igennem, og når man så har fået sin vilje på det område, kan vi så nedsætte et udvalg, der kan se på resten. Jeg synes ikke, dette er ordentligt politisk håndværk.

Hvis det var sådan, at man helt ærligt mente, at et udvalg kunne klare disse ting, hvorfor skal vi så have den ændring nu? Lad os dog vente det år og se, hvad udvalget finder frem til. Det vil jeg sige var bedre politisk håndværk end det, man viser her.

Men jeg kan forstå, at ministeren vil fastholde sit lovforslag. Det skal stemmes igennem ved radikal hjælp, og så kan man ellers lade et udvalg se på, om ikke vi kan få en mere moderne monopollov.

[Tove Lindbo Larsen]

Den dagsorden, som er foreslået af SF og VS, har jeg i første omgang givet udtryk for at vi vil stemme for, men jeg vil gerne vide noget mere om det forslag, som det radikale venstre har fremsat om dette sagkyndige, uafhængige udvalg, før jeg tager stilling til det.

Flemming Hansen (KF):

I sit første indlæg talte fru Anne Grete Holmsgård om, at udenlandske virksomheder også skal give oplysninger til monopoldirektoratet. Ja, det er klart, det skal udenlandske virksomheder naturligvis, men det er også en kendt sag – det er det i hvert fald, hvis man læser Politisk Ugebrev nr. 26 af 16. juli 1984 – at monoptilsynets direktør erkender over for Ugebrevet, at det kan være vanskeligt og i nogle tilfælde umuligt at få oplysninger fra internationale selskaber. Jeg citerer, hvad han siger:

»Danske virksomheder kan ikke nægte at give os oplysninger. Her har vi loven i hånden. Men i andre tilfælde, f.eks. med udenlandske koncerner, må vi give op, siger direktør Lars Skov Madsen.«

Og med hensyn til fru Alice Faber kan jeg ikke lade være med at komme tilbage til disse oplysninger, som skulle være så nemme at få. Når det tager 2 eller 2½ år at lave sådan en rapport, er det vel ikke oplysninger, man griber lige ud af luften, selv om man er et udenlandsk multinationalt firma.

Endelig vil jeg sige til hr. Larsen-Ledet, at vi er meget glade for hans dagsordensforslag, hvori han siger at monopolloven trænger til en ajourføring. Det går vi ind for.

Jens Peter Jensen (V):

For god ordens skyld skal jeg meddele, at venstre kan stemme for det af hr. Larsen-Ledet fremsatte forslag om motiveret dagsorden. Jeg er glad for, at det ærede medlem fulgte min opfordring så pænt til dørs, som det skete.

Så stillede fru Tove Lindbo Larsen nogle skarpe spørgsmål til ministeren. Kære medlem, det er virkelig svært at definere alting så klart. Fru Tove Lindbo Larsen sagde lønmodtager/forbruger, og skråstregen skulle vel betyde lighedstegn i dette tilfælde. Men når vi nu er inde på gødningsområdet, er det vel egentlig erhvervslivet, der er forbruger i

højere grad, end lønmodtagerne er det, ikke sandt? Der kan vi se, hvor svært det kan være at definere tingene.

Jeg håber, vi får et godt resultat ud af det udvalgsarbejde, der skal i gang, og jeg mener ikke, det skal bremse L 5, for vi kan godt tage en ændring af monopolloven i to omgange.

Alice Faber (SF):

Dagsordenen, som den foreligger fra det radikale venstre, er for os meget uklar. Hvad mener det radikale venstre med »modernisering af monopolkontrollen«. Vi kan, som den er formuleret, ikke tilkendegive, at vi vil stemme for den, men vi vil meget gerne have en uddybning af, hvad der ligger i de ord. Vi har ud fra det, hr. Larsen-Ledet er kommet frem med i sin tale, en fornemmelse af, at det handler om at »straffe« offentlighedsreglerne, men vi vil meget gerne her fra talerstolen have uddybet det, der står: »modernisering af monopolkontrollen.«

Larsen-Ledet (RV):

Fru Anne Grete Holmsgård siger, at loven ikke giver mulighed for censurindgreb. Loven giver mulighed for, at vi kan behandle spørgsmålet her i folketinget, og det er det, der sker. Vi tager stilling på baggrund af loven til de rapporter, der foreligger, og vi har fundet, at vi ikke vil stemme for, at de skal offentliggøres. Vi mener, at tiden er rendt fra loven, derfor vil vi ændre den. Det er det, der er vores hensigt. Vi vil sørge for, at loven bliver mere i overensstemmelse med den kendsgerning, at Danmark har en meget, meget større samhandel med omverdenen, end vi havde for 30 år siden, da loven blev vedtaget, og at de 200 virksomheder, som særlig er underlagt kontrol, ikke tilnærmelsesvis har den dominerende stilling, som de havde på daværende tidspunkt. De dominerende er i langt højere grad detailkæderne, som virkelig er blevet nogle kæmpestore enheder med en enorm magt i dette samfund. Deroverfor står så 200 virksomheder, som specielt er kontrolleret, mens andre virksomheder ikke er udsat for samme projektørlys, som disse 200 udpegede virksomheder er. Man kan vel også godt stille det spørgsmål, om folketinget i det hele taget er velegnet til at tage stilling til så store og omfattende rapporter.

[Larsen-Ledet]

Til fru Tove Lindbo Larsen vil jeg gerne sige, at der helt klart findes uafhængige personer, bl.a. på vores læreanstalter, og jeg er overbevist om, at vi dér kan finde personer, som er uafhængige af organisationsmæssige og produktionsmæssige interesser. De skal kunne findes, og de kan bl.a. findes dér, derom er der ingen tvivl.

Til fru Anne Grete Holmsgård vil jeg sige, at vi klapper ingen på ryggen. Vi søger at beskytte forbrugerne. Vi har et dobbelt hensyn her. Vi skal sikre forbrugerne, men vi skal også sikre, at vi ikke udleverer danske virksomheder til udenlandske konkurrenter, som på baggrund af de offentliggjorte oplysninger specielt kan sætte ind med et angreb på danske virksomheder. At blotlægge danske virksomheder, så det skader dem i konkurrencen over for udlandet, vil efter vores opfattelse blive dyrt for det danske samfund. Det er vigtigt, at vi gør det danske samfund til et attraktivt sted at være for virksomheder, så vi kan tiltrække virksomheder rundt omkring fra, der kan etablere sig her.

Fru Alice Faber nævnte noget om måden, man ønsker det offentliggjort på. Her vil jeg gerne sige som min opfattelse, at der må være andre metoder til at komme ulovligheder til livs, og noget, der i høj grad indgår i vores vurdering af det kommende arbejde med en ændring af monopolloven, er, om man ikke i første omgang kan tage andre metoder i anvendelse, inden man skrider til offentliggørelse. Det må være muligt at foreholde den pågældende virksomhed ulovlighederne og så give en eller anden begrænset frist til at få det i orden. Hvis det så ikke sker, er det helt klart, at så er offentliggørelse en udvej, som vi i så fald også vil acceptere.

Fru Alice Faber var meget bekymret for husmændenes interesser. Dertil vil jeg sige, at det radikale parti er uafhængigt af organisationerne, og jeg må med min tilknytning til organisationerne også blankt sige her, at jeg har da ofte været med til at vedtage forslag her, som ikke har været 100 pct. efter husmandsforeningernes ønske. Det er vilkårene, og det er nok i højere grad mit problem, end det er spørgernes eller kritikernes problem.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

Hr. Larsen-Ledet sagde, at der er sket en udvikling, således at koncentrationen i detailhandelen nu er vigtigere end koncentrationen i industrien. Det er muligt, det er rigtigt, men ud fra den synsvinkel kan jeg da ikke se andet, end at hemmeligholdelse og tilladelse til ydelse af særrabatter, bonuser osv. yderligere vil favorisere denne udvikling, yderligere vil favorisere netop de stærke led i detailhandelen. I det givne tilfælde, hvor det drejer sig om gødningsrapporten, er det klart, at det er DLG, der er den stærkeste faktor. Det fremgår klart af rapporten. Derfor kan jeg ikke forstå, hvorfor det radikale venstre ud fra denne synsvinkel ikke ønsker særrabatter m.v. offentliggjort.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg synes, det er stærkt foruroligende med den fortolkning af, hvilket kommissorium det udvalg, det radikale venstre foreslår, skal arbejde ud fra. Der lå en fortolkning i det, hr. Larsen-Ledet sagde heroppefra, og den gik helt klart i den retning, at en ændring af monopolloven er nødvendig, fordi det er nødvendigt at sikre specielt de erhvervsvirksomheder, hvor der er tale om en betydelig – hvordan man så end afgør det – konkurrence med udlandet. Det betyder jo, at det ikke er offentlighedsprincippet, at det ikke er hensynet til den fri konkurrence, der er det bærende. Det, man ønsker skal være bærende, er i virkeligheden noget, man lidt firkantet kunne kalde en monopolbeskyttelse, og det er noget helt andet end den lov, vi sidder med i dag.

Så siger hr. Larsen-Ledet, at man må overveje, om der ikke er andre metoder. Hvad nu, hvis man forklarer virksomhederne, at de begår noget ulovligt, og så giver dem en frist til at ændre forholdene, så de bliver lovlige igen!

Nu er det sådan, at der er ikke ret meget, der er ulovligt i den nuværende lov. Der er nogle bestemmelser om særrabatter, som de ikke må give, men der var betydeligt mere, der var ulovligt, da loven i sin tid blev vedtaget i 1954-55. Hele vejen igennem er den blevet liberaliseret, når den er blevet ændret. Bl.a. er der ikke nogen maksimalpriser mere. Ønsker det radikale venstre, at der skal være maksimalpriser? Når man taler om andre kontrolinstanser end et offentlighedsprincip,

[Anne Grete Holmsgård]

må man vel have nogle bud på det. Mener man, det skal være forbudt med rabatsystemer og bonussystemer? Mener man, at man skal fastsætte maksimalpriser? Mener man, at der skal være en bestemmelse, der forhindrer koncentrationer over en bestemt størrelse? Det vil jeg faktisk godt have et svar på.

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Man har prøvet på at overbevise mig om, at disse uvildige personer findes. Nu vil jeg gerne spørge: hvorfor skal vi lige præcis i denne situation have et sådant særligt udvalg? Hvorfor kan vi ikke på ganske almindelig vis have et udvalg med repræsentanter for de forskellige parter: erhverv, forbrugere, arbejdsgivere og arbejdstagere? Det er dog den almindelige politiske fremgangsmåde. Jeg kan ikke se, at denne situation med monopolloven er af en ganske særlig karakter, så at man skal finde nogle supermennesker, der kan de ting uden overhovedet at være afhængige af omverdenen. Jeg ved ikke rigtig, om jeg skal spørge ministeren eller de radikale, men regeringen siger jo ja til dagsordenen. Og hvem snakker for hvem? Jeg ved det ikke, men jeg vil gerne have et svar.

(Kort bemærkning).

Addi Andersen (CD):

Jeg stillede før indirekte et spørgsmål til forespørgerne, men det er overhovedet ikke blevet kommenteret af dem. Derfor må jeg gå ud fra, at jeg har ret i min formodning om, at SF og VS har stillet denne forespørgsel med det ene formål at genere både industriministeren og dansk erhvervsliv.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at CD kan støtte det radikale venstres dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Fru Addi Andersen må jeg bede om at læse, når referatet kommer, hvad jeg sagde i min begrundelse og i mit indlæg som ordfører for forespørgerne. Der sagde jeg ganske klart, at vi har stillet denne forespørgsel for at få forhindret, at de to redegørelser bliver holdt hemmelige.

(Kort bemærkning).

Larsen-Ledet (RV):

Hr. Rahbæk Møller kom med en bemærkning om udviklingen i detailhandelen med hensyn til rabatter og spurgte, hvorfor vi fra radikal side siger nej til offentliggørelse. Vi ved f.eks. ikke, hvilke rabatter udenlandske virksomheder giver. Vi ved ikke, hvilke rabatter de firmaer giver, som ikke er underkastet monopoltilsynets kontrol, og det ved monopoltilsynet heller ikke.

Til fru Anne Grete Holmsgård vil jeg sige med hensyn til fortolkningen af kommissoriet, at en fortolkning i den retning, at vi absolut skulle sikre store virksomheder, har jeg ikke på noget tidspunkt givet udtryk for. Det er noget, fru Anne Grete Holmsgård ligesom prøver at pådutte mig. Det er min opfattelse, at konkurrence vil sikre rimelige priser, og at virksomheder, der er udsat for meget væsentlig konkurrence, er påført nogle vilkår, som gør, at de får sværere ved at udnytte en 20 pct. monopolstilling eller en 30 pct. monopolstilling til at indkassere en ublu fortjeneste. Vi ønsker ikke maksimalpriser. Vi ønsker, at der skal være kontrol med de virksomheder, der har monopolagtig karakter. Det kunne aldrig nogen sinde falde os ind at rende fra det. Det er en grundholdning hos det radikale venstre. Vi mener bare, at udviklingen har ændret sig så meget, at det er vigtigt, at vi får taget fat på en analyse og en revision.

Fru Tove Lindbo Larsen spørger: hvorfor et særligt udvalg? Det er vigtigt, at udgangspunktet for dette udvalg er neutralitet. Vi kommer meget længere med denne analyse, hvis det er neutrale folk, end hvis det er et udvalg, hvis medlemmer på forhånd har gravet sig ned i hver sin lejr.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

Jeg må konstatere, at det radikale venstres afgørelse åbenbart bygger på manglende viden. Når det drejer sig om, hvad vi kan få ud af udenlandske virksomheder, så er det selvfølgelig rigtigt, at vi ikke kan få interne regnskabstal osv. Men når det drejer sig om deres vilkår for at afsætte på det danske marked, herunder særrabatter, bonus osv., kan det naturligvis opklares lige så fuldt, som når det er en dansk virksomhed, der markedsfører sine varer.

[Rahbæk Møller]

Jeg vil godt bede industriministeren om at bekræfte, at det er rigtigt, at særrabatter osv. naturligvis kan undersøges for enhver virksomhed, der markedsfører sine varer her i landet, uanset om det er en dansk eller en udenlandsk virksomhed. Det er åbenbart vigtigt for det radikale venstres stillingtagen i denne sag.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg synes, at de ting, den radikale ordfører siger heroppefra om dette udvalg, er så usammenhængende og så upræcise, at der må være tale om manglende kendskab til forholdene. Det er fuldstændig usikkert, hvis man på det grundlag får en vedtagelse i folketinget om, at der skal nedsættes et såkaldt sagkyndigt og uvildigt udvalg. Der er overhovedet ikke noget, der i kommissoriet antydningvis giver grundlag for at rejse nogen problemstillinger. Jeg synes egentlig, det er ærgerligt, at det vil føre til et virkelig dårligt stykke arbejde.

Jeg vil opfordre den radikale ordfører til at trække sin dagsorden og i stedet for rejse spørgsmålet i erhvervsudvalget. Vi vil gerne have en diskussion af monopolloven i erhvervsudvalget. Jeg mener, det er en mere rimelig måde at få en diskussion på om, hvad de forskellige partier mener der er rimelighed i at få undersøgt. Det radikale venstre kunne simpelt hen sige, at de trækker dagsordenen, for det er i virkeligheden ikke det, denne debat handler om, men den har været inspirerende, og så diskuterer vi det i erhvervsudvalget.

Der er ikke noget, der hindrer det radikale venstre i at stemme vores dagsorden ned. Det kan de jo bare gøre. Det radikale venstre har jo sagt, at de vil stemme den ned, men det behøver vel ikke at ske på den måde, at man haster en eller anden vedtagelse igennem, som får nogle fuldstændig uoverskuelige konsekvenser.

(Kort bemærkning).

Larsen-Ledet (RV):

Det, vi har givet udtryk for, er helt klart, selv om det ikke passer forespørgerne med fru Anne Grete Holmsgård som ordfører.

Man kredser hele tiden om det sagkyndige udvalg her i debatten. Det er, som vi har sagt tidligere, muligt at sammensætte et sagkyndigt udvalg, som er uafhængigt. Kommissoriet for det udvalg er kort og godt at se på, hvordan monopolloven passer i dag, 30 år efter at loven blev vedtaget. Er der harmoni mellem loven og den udvikling, der er sket i samfundet, med de ændrede samhandelsmønstre? Det må være hovedbudskabet.

Det er vores opfattelse og vores mening, at vi skal sikre forbrugerne mod ublu priser, men vi vil også værne om vores virksomheder, så at de ikke udleveres. Vi vil prøve på at finde balancen imellem forbrugernes interesser og virksomhedernes interesser, og vi vil se på hele problemet i lyset af den udvikling, der er sket, og på, i hvor stor udstrækning den gældende monopollov og den måde, den praktiseres på, er i strid med den rent markeds-mæssige og industrimæssige og forbrugermæssige situation, vi har i dag. Et spørgsmål, som helt afgjort skal ind i billedet, er de store koncentrationer på indkøbssiden. Jeg mener, det er meget væsentligt også at få en analyse af det.

Jeg tror, vi kommer hurtigere ind til sagens kerne, hvis vi får nedsat et sådant lille udvalg, der i løbet af relativt kort tid kan aflevere sin betænkning, så vi på denne baggrund kan tage fat på at drøfte spørgsmålet i erhvervsudvalget.

Industriministeren (Stetter):

Hr. Leif Hermann stillede mig det spørgsmål, om en sammenstilling af virksomhedernes regnskabsoplysninger i virkeligheden ikke ville kunne give det samme resultat, som er indeholdt i de to rapporter. Mit svar er, at det tror jeg bestemt ikke at en sådan sammenstilling ville kunne, alene af den grund, at mange af de oplysninger kræver vi ikke skal fremgå af virksomhedernes regnskaber.

Fru Anne Grete Holmsgård bestrider ikke, at jeg er ankeinstans og skal træffe en afgørelse; derimod bestrider fru Anne Grete Holmsgård, at jeg har hjemmel til det. Når jeg som industriminister i monopollovens § 19, stk. 2, har hjemmel til at fastlægge retningslinjer for afgivelse og offentliggørelse af redegørelser, så har jeg også som industriminister hjemmel til helt at forbyde offentliggørelse af bestemte redegørelser. Fru Anne

[Industriministeren]

Grete Holmsgård fremhæver problemstillingen. Min kollega ønsker at hindre et forbud mod offentliggørelse af disse to rapporter. Flertallet og dermed regeringen ønsker at forhindre, at rapporterne offentliggøres. Det er præcis problemstillingen, og det er det, folketinget i virkeligheden kommer til at tage stilling til, når vi om lidt skal stemme om hr. Larsen-Ledets dagsorden.

Det er klart, at vi her i folketinget må tage hensyn til både forbrugerne og fremstillingsvirksomhederne, og jeg har opfattet debatten således, at der er et flertal, som siger, at det vil skade virksomhedernes konkurrenceevne, deres beskæftigelsesmuligheder, hvis vi offentliggør disse rapporter om de to nævnte virksomheder.

Fru Tove Lindbo Larsen efterlyser en nærmere definition af hr. Larsen-Ledets dagsorden med hensyn til udvalgets sammensætning og udvalgets kommissorium. Jeg kan læse meget ud af den dagsorden, som er foreslået af hr. Larsen-Ledet, og jeg kan selvfølgelig også læse en hel del ud af den debat, vi har haft, og skulle jeg være i tvivl med hensyn til, hvordan jeg har at forholde mig for at være i overensstemmelse med folketingets flertal, så kan jeg jo gå til ordførerne og tale med dem om, hvordan man i øvrigt ønsker at jeg skal administrere den bemyndigelse, der ligger i denne dagsorden.

Hr. Rahbæk Møller vil gerne have, at jeg besvarer det spørgsmål: hvilke muligheder har den danske monopolyndighed for at kontrollere udenlandske virksomheder? Hvis de pågældende virksomheder har fast forretningssted i Danmark, så kan man naturligvis få alle oplysninger, men udviklingen har jo medført, at der er mange lande, der opererer på det danske marked ved hjælp af agenter, ved hjælp af repræsentanter, om man vil, og det er naturligvis ikke muligt at få at vide, f.eks. hvad et jugoslavisk eller et østtysk eller et vesttysk gødningsfirma har af fortrolige oplysninger af samme karakter, som findes i rapporterne vedrørende Rockwool og Superfos.

Mit svar er, at det ikke er rimeligt at offentliggøre disse rapporter, som jo stiller en lang række oplysninger og sammenstillinger gratis til rådighed for de pågældende virksomheders konkurrenter.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Det er en fordel, hvis man kan høre, hvad der bliver sagt fra talerstolen.

Tove Lindbo Larsen (S):

Jeg er enig med formanden.

Jeg vil gerne sige, at den debat, vi har haft i dag, ikke har givet en tilstrækkelig afklaring af udvalgets sammensætning og udvalgets kommissorium, så jeg må på socialdemokratiets vegne sige, at vi ikke kan stemme for det dagsordensforslag, der ligger fra de radikale. Vi vil ikke modsætte os nedsættelsen af et udvalg, men på grund af den manglende oplysning, som jeg mener at eftermiddagens debat har afspejlet, kan vi ikke tage ansvaret for et sådant dagsordensforslag. Da vi ikke har noget imod at få nedsat et udvalg, vil vi undlade at stemme, og kommer VS' og SFs forslag til afstemning, så har jeg tidligere givet udtryk for, at det stemmer vi for, og det står vi selvfølgelig ved.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

Ministeren svarede ikke direkte på mit spørgsmål, men begyndte at tale om alle mulige oplysninger om interne forhold og regnskabsforhold osv., som det indlysende kan være svært at få og tilfældigt at få, afhængigt af, hvordan de udenlandske virksomheder er repræsenteret i Danmark. Det, jeg alene spurgte om – det er åbenbart alene det, der har betydning for det radikale venstres stillingtagen – var: kan særrabatter, bonus osv. ikke oplyses for ethvert firma, der markedsfører sine varer her i Danmark, uanset om der er tale om et dansk eller et udenlandsk firma? Det var det spørgsmål, jeg stillede ministeren, og jeg vil godt have, at han besvarer det konkret.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg er faktisk meget ked af, at hr. Larsen-Ledet ikke vil lytte til mit gode råd om at trække det dagsordensforslag, han har fremsat. Jeg synes, det er ærgerligt, fordi han faktisk ved, at alle partierne i folketinget gerne vil diskutere, om man skal have en undersøgelse, om man eventuelt skulle have en trustkommission à la den, der blev nedlagt for 30

[Anne Grete Holmsgård]

år siden uden at afslutte sit arbejde, at man gerne vil diskutere kommissoriet for den.

Ved at opretholde dagsordensforslaget og ved at få det stemt igennem sammen med regeringspartierne, er det lagt over til industriministeren at fastlægge kommissoriet. Det er da muligt, at han vil diskutere det med de partier, der har stemt for forslaget – det aner jeg ikke noget om, men det er nok sandsynligt – men der bliver ikke nogen diskussion i erhvervsudvalget eller mellem partierne om, hvad det er for et kommissorium, man ønsker.

Det sætter os i den fuldstændig elendige situation, at vi ikke kan støtte dagsordensforslaget, at vi simpelt hen vil stemme imod det, fordi vi mener, det er udemokratisk, og det er urimeligt. Hertil kommer, at det klart er en afledningsmanøvre, men det er jo tilstrækkelig belyst her til, at alle ved det. Vi vil da også gerne se på dele af monopolloven, hvor vi mener, den er helt utilstrækkelig, men på det givne grundlag er det simpelt hen umuligt at støtte det, for vores synspunkter får overhovedet ingen vægt. Det bliver simpelt hen industriministerens synspunkter, og dem har han givet meget klart udtryk for. Han har givet så klart udtryk for dem, at der ikke er nogen, der er i tvivl om, at ministeren i virkeligheden mener, at man slet ikke skal have en monopollov.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Larsen-Ledet (RV) (se foran)

vedtoges med 71 stemmer (KF, V, RV, CD, FP og KrF) mod 17 (SF og VS); 43 (S) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden af Anne Grete Holmsgård (VS) og Alice Faber (SF) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 59:

Forslag til lov om okker.
(Fremsat 13/11 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lohmann (S):

Miljøministeren har indtil flere gange givet udtryk for, at den danske natur er en gave, vi skal behandle med varsomhed. Fra hæftet om de større nationale naturområder må det være mig tilladt at citere af ministerens forord:

»Vi må lære at forstå, at vi ikke ejer naturen. Vi forvalter den kun og har ikke ret til at lægge den øde. Tværtimod er vi forpligtet til at bevare den uskadt, så også vores børn og deres efterkommere kan opleve naturens rigdomme.«

Det kan vi være enige om. Men hvad er det, der sker med dette forslag til bekæmpelse af okkergener i vore vandløb og søer? Man har i snart mange år drevet rov på vores natur med det ene formål at sænke grundvandsstanden til fordel for en mere intensiv dyrkning af de marginale jorder. Resultatet kender vi fra de sidste par år: mægtige kornlagre, og selv om mennesker sulter i store dele af verden, skal disse lagre fortsat øges. Forstå det, hvem der kan.

Den anden side er det problem, vi med dette forslag står over for, nemlig okkerforureningen. Det er et direkte resultat af dræning og grøftning, som er blevet meget mere udbredt efter sænkningen af grundvandspejlet.

Efter at det nu i en 3-årig forsøgsperiode er konstateret, at det kan lade sig gøre at fjerne de værste gener ved at etablere rensningsanlæg, blot man vil betale for det, melder spørgsmålet sig med det samme: af hvem?

I ministerens redegørelse af 2. maj 1984 refereres redegørelsen fra den styringsgruppe, der blev etableret i henhold til forsøgsordningen, og som konkluderer, at det drejer sig om ca. 350 ha årligt, som vil være indgrebskrævende, og med 100 pct.s støtte vil dette behov være ca. 21 mill. kr. pr. år. Regner man videre på dette tal med 50 fold udbytte pr. ha til 140 kr. efter kapitalstaksten, vil det dreje sig om 24.000.500 kr, hvorfra skal trækkes det oprindelige udbytte før dræningen.